

شماره ۲

مرکز رسانه و روابط عمومی
مرکز ملی فضای مجازی

پرچمدار حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

با آثار و گفت و گوهایی از

- دکتر محمدامین آقامیری
- دکتر رسول جلیلی
- دکتر رضا تقی پور
- مهندس محمدحسن انتظاری
- دکتر هادی طحان نظیف
- آیت الله صفایی
- آیت الله کعبی
- امیر خوراکیان
- دکتر محمدحسن نامی
- حجت الاسلام علیرضا سلیمی
- محمد صالح جوکار
- دکتر علی بابایی
- دکتر احمد نادری
- دکتر امیرحسین بانکی پور و....

دکتر آقامیری دبیر شورای عالی فضای مجازی :

از نقطه مطلوب "حکمرانی قانونمند" تا اعلام اسامی دستگاه‌های کم‌تحرک در سند راهبردی

و هوش مصنوعی

دکتر سیدمحمد امین آقامیری دبیر شورای عالی و رئیس مرکز ملی فضای مجازی کشور در گفتگوی ویژه خبری با موضوع بیانات روز گذشته مقام معظم رهبری در خصوص حکمرانی قانونمند در فضای مجازی گفت: توضیح شفاف و ملموس حکمرانی یعنی تنظیم روابط به منظور تامین حق مردم و اشخاص که در قانون اساسی در فضای سنتی تعریف شده است و افراد یک جامعه برای کسب و کار، تفریح، آموزش و حضور در فضاهای مختلف قوانین و مقررات داشته، روابط در این محیط هاتنظیم شده و حقوق مردم، دولت، شرکت‌ها و فعالین اقتصادی مشخص است اما حکمرانی در فضای مجازی که تمامی این فعالیت‌ها در آن در حال انجام است متفاوت بوده و نیاز است که روابط در آن مشخص شده و مدیریت شود.

مشابه فضای سنتی فضای مجازی نیز نیاز به تعیین سیاست‌ها و تدوین قوانین دارد

وی با اشاره به مفهوم حکمرانی در فضای مجازی افزود: همانطور که در فضای سنتی نیاز به مجلس برای تعیین سیاست‌ها در کشور وجود دارد تا دستگاه‌ها بر مبنای آن قانون تدوین کنند، در فضای مجازی هم باید این اتفاق بیفتد تا تبدیل به فرصت شود. دکتر آقامیری تاکید کرد: در فضای سنتی اشخاص می‌دانند که چطور و کجا فعالیت کنند و نسبت به حقوق خود آگاهی دارند اما در

فضای مجازی مثلا در حوزه‌های مختلف مثل رمز ارزها این حدود مشخص نیست و ما شاهد برخی صحبت‌های ضد و نقیض نخواهیم بود و این فضا فرصتی برای مردم خواهد شد. درباره کسب و کارهای فروشگاهی نیز این وجود دارد که اگر این فضا ضابطه مند باشد مردم با خیال راحت می‌توانند در این فضا فعالیت کنند و حتی در صورت مواجهه با کلاهبرداری قابلیت پیگیری و ساماندهی وجود خواهد داشت.

سند راهبردی به حکمرانی قانونمند کمک می کند

وی با اشاره به سند راهبردی فضای مجازی کشور که نقشی مهم در حکمرانی این فضا خواهد داشت، خاطر نشان کرد: وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت امور خارجه، فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی ایران فراجا و سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی جزو دستگاه های فعال هستند که بسیاری از اسناد موظفی خود را ارسال و مابقی را در حال بررسی و پیشرفت هستند و تعدادی از این اسناد در کمیسیون های عالی مربوطه در مرکز ملی فضای مجازی در حال بررسی نهایی است.

دکتر آقامیری با اشاره به تعبیر یله و رها بودن فضای مجازی، گفت: ماشهروندان جامعه مجازی هستیم و اگر در اصل سوم قانون اساسی حقوق دولت و ملت را تعیین کرده، آیا این حقوق در فضای مجازی جاری است؟ پاسخ این است که در برخی حوزه ها اقداماتی صورت گرفته تا این حقوق در فضای مجازی هم محقق شود؛ این روند با قدرت در حال پیگیری است. وی تاکید کرد: متأسفانه در این فضا ولنگاری وجود دارد اما براساس سیاست هایی که تدوین می شود و دستورالعمل سازی در حال مدیریت و راهبری آن هستیم که برخی انجام شده و برخی در حال پیگیری است.

ما در فضای مجازی حکمرانی داریم اما ضعیف است

رئیس مرکز ملی فضای مجازی با بیان این که از مزایای فضای مجازی عدم محدودیت زمان و مکان است، ادامه داد: کشور در فضای مجازی حکمرانی دارد اما باید توسعه یابد و مشابه مجلس که کار سیاست گذاری در آن تمامیت ندارد، در این فضا نیز مسائل با شدت تحول و سرعت تغییر در حال ظهور است که حکمرانی در آن را پیچیده تر، مستمر و متغییر کرده است که خوشبختانه در حال پیشروی در آن هستیم.

ایشان در پاسخ به این که آیا در حکمرانی در فضای مجازی کشور در نقطه مطلوب قرار دارد، تصریح کرد: فضای مجازی مصادیقی دارد که هر کدام نیاز به سطحی از قوانین دارد، به طور مثال در اخبار جعلی نیاز به تدوین سیاست و قوانین جدید بود که با فضای سنتی تفاوت داشت و یا در بحث ساماندهی سکوها، و حتی بعضی مسائل مختص این فضا است که قوانین و تعاریفی نداشتند و اینها را باید از صفر برای کشور تعریف و تدوین می کردیم.

وی با اشاره به دستگاه های غیر فعال گفت: امیدواریم به زودی به دلیل اهمیت و نقش این اسناد در حکمرانی فضای مجازی هر چه زودتر این دستگاه ها نیز همکاری کنند که متأسفانه تاکنون برخلاف اهمیت نظام آموزشی، وزارت آموزش و پرورش، وزارت کشور در طرح نظام شهر هوشمند بومی و تبلیغات سیاسی و قوه قضائیه، سازمان تبلیغات اسلامی، معاونت علمی ریاست جمهوری و افتا اسناد خود را ارسال نکردند. دکتر آقامیری افزود: بررسی و تصویب این اسناد یک فرآیند است و چون از نوع اسناد سیاستی است، بر روی تک تک بندها حساسیت است که به محض ارسال هر سند، در ابتدا آن را برای دستگاه همکار می فرستیم و نظرات را جمع بندی کرده و برای اعضای کمیسیون عالی مرتبط ارسال می کنیم. همزمان نیز برای اعضای شورای عالی ارسال می شود که همه در جریان فرآیند باشند.

وی ادامه داد: از همه کسانی که علاقمند هستند در کمیسیون تخصصی مربوطه که سند را بررسی می کنند دعوت می شود تا وفاق کلی حول سند ایجاد شود و در نهایت در کمیسیون مربوطه بررسی و اگر مرجع کمیسیون باشد همان جا

تصویب و ابلاغ می شود اما برای سندهایی که حساسیت بالایی دارند مانند سند حکمرانی داده که مهمترین موضوع فضای مجازی بوده و ستون فقرات این فضاست باید پس از بررسی در سطح شورای عالی مطرح و آنجا مصوب شود که بعد از تجمیع در کمیسیون مربوطه برای طرح در صحن شورای عالی ارائه می شود. دبیر شورای عالی فضای مجازی در پاسخ به این سوال که اسناد حکم قانون دارد، اظهار داشت: در شورای عالی فضای مجازی و کمیسیون های عالی بحث سیاست ها و اصول کلی مطرح می شود و معمولاً این سندها یک تقسیم کار نهایی دارند تا سیاست ها تبدیل به قانون، دستورالعمل و اقدام شوند که متولی آنها مشخص است و هر دستگاه مسئول، پیش نویس ها را ارائه می کند و شورای عالی فضای مجازی متولی جمع آوری، تعیین مرجع تصمیم و دستگاه مسئول است و مرکز ملی فضای مجازی پیگیر و

»
کشور در فضای مجازی حکمرانی دارد اما باید توسعه بیابد و مشابه مجلس که کار سیاست گذاری در آن تمامیت ندارد، در این فضا نیز حکمرانی مستمر است

ناظر بر اجرای آنهاست. دکتر آقامیری در توضیح سند راهبردی مصوب سال ۱۴۰۱ گفت: تقریباً عمده سندهای آن پیگیری شده و از سال ۱۴۰۲ فرآیند آن با فشار کاری که بر دستگاه ها اعمال کردیم پیش رفته است و کمیسیون های عالی مربوطه با جلسات فشرده در حال پیگیری هستند و امیدواریم وزرای تازه نفس پر انرژی تا آخر سال آن را به اتمام برسانند. وی افزود: تعدادی نظام داریم که درصد قابل توجه حکمرانی قانونمند با آنها محقق می شود اما چون برای سال ۱۴۰۱ است و موضوعات جدیدی در این فضا ظهور کرده، سندهای این موضوعات تنظیم و نظامات آن به این اسناد اضافه شده تا منظومه کامل شود.

باید در حوزه هوش مصنوعی سرمایه گذاری کنیم

دکتر آقامیری درباره تاکید مقام معظم رهبری در بخش دیگری از سخنانشان درخصوص هوش مصنوعی گفت: حوزه هوش مصنوعی پدیده جدیدی است و در فضای مجازی متولد شد که ما در فضای فیزیکی هوش مصنوعی نداریم اما در حوزه فیزیکی بهره برداری می شود که دو بخش دارد و اشاره دقیقی هم مقام معظم رهبری کردند به این دو بخش که یک بخش زیرساخت آن و یک بخش بهره برداری است که ما در مصرف فعال هستیم و در حوزه هسته و زیرساخت نیاز است هم سخت افزاری و هم نرم افزارهای پایه سرمایه گذاری خوبی در این حوزه بشود.

وی افزود: حوزه هوش مصنوعی در خدمات می تواند تحول شگرفی را در زندگی مردم ایجاد کند و در بحث عدالت که خدمات فضای مجازی مهمترین امکان سازهای توسعه عدالت است، این پدیده حائز اهمیت است. وی با بیان این که آموزش یکی از این مباحث است که مشکل اختلاف طبقاتی در آن

با استفاده از هوش مصنوعی و آموزش برخط مرتفع می شود، افزود: توسعه نرم افزار و سخت افزار باید در آن ایجاد شده و چون هوش مصنوعی خودش یک پدیده است که از رشد جهشی آن زمان زیادی نگذشته است بنا براین فاصله زمانی ما با آن زیاد نیست اما رشد آن سریع است و با توجه به استعدادهای خوبی که داریم امکان رسیدن به جایگاه جهانی در آن را داریم.

دستورالعمل حریم خصوصی در حال پیگیری است

دکتر آقامیری درخصوص پیگیری دستورالعمل حریم خصوصی و پایان مهلت اجرای آن در تیر ماه گفت: این دستورالعمل دو بخش دارد که یکی سامانه های دولتی و دیگری بخش خصوصی است که برای بخش خصوصی تنظیم گران بخشی باید انجام دهند که مجوز می دهند و بخش دولتی دستگاه های نظارتی که در فاز اول جلسات متعدد گذاشتیم و وزارتخانه ها و بخش های ذیل شان گزارش دادند و و درصد پیشرفت خوبی داشتند و گزارش ها خوب بود. وی اعلام کرد: برخی وزارتخانه ها مانده که البته همزمان با

کسب و کارها نیز جلسه گذاشتیم و باز خورد گرفتیم و حتی برای رفع چالش های اجرای آن کمک کردیم که با توجه به این که دکتر پزشکیان دغدغه این حوزه را دارند و دکتر عارف متخصص این حوزه هستند امیدوار هستم به زودی به پایان مرحله پیاده سازی برسیم. این در حالی است که دستگاه های نظارتی دیگر را فعال کردیم که عملکردها را ارزیابی کنند و گزارش دهند.

رئیس مرکز ملی فضای مجازی در پایان این گفتگوی ویژه درباره کارگروه بررسی علت کندی اینترنت گفت: به محض تشکیل کارگروه، تیم های فنی و بخش های شبکه، هسته و... فعال شدند و ما در بازه ای علت را شناسایی کردیم و وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات مسئول پیاده سازی و ما مسئول نظارت هستیم که گزارش ها و نشانگرهای شبکه در زمستان بیانگر بهبود شرایط بود اما به هر حال شبکه نوسان دارد که امیدوارم با حضور دکتر هاشمی در وزارت ارتباطات شرایط بهبود آن ایجاد شده و حرکت جهشی را در آن شاهد باشیم.

آخرین وضعیت سند راهبردی فضای مجازی

سند راهبردی جمهوری اسلامی در فضای مجازی در افق ۱۴۱۰، در چهار بخش

اقدامات کلان

اهداف

چشم انداز

ارزش ها

تنظیم و در شورای عالی فضای مجازی مصوب شده است.

این سند ۳۹ اقدام کلان دارد و دستگاه ها موظفند اسناد مربوط به این اقدامات کلان را به مرکزی فضای مجازی ارائه دهند؛ عملکرد دستگاه ها در این زمینه به شرح ذیل است:

دستگاه های فعال

وزارت امور اقتصاد و دارایی

وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات

وزارت امور خارجه

وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

فرماندهی انتظامی جمهوری اسلامی

سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی

معاونت حقوقی ریاست جمهوری

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

دستگاه هایی که اقدام نکرده اند

مرکز راهبردی افتا

سازمان تبلیغات اسلامی

معاونت علمی ریاست جمهوری

وزارت آموزش و پرورش

قوه قضائیه

وزارت کشور

یادداشت اختصاصی / مهندس محمد حسن انتظاری شناخت فضای مجازی مبنای حکمرانی قانونمند

عضو شورای عالی فضای مجازی معتقد است: مبنای حکمرانی قانونمند در فضای مجازی براساس سخنان اخیر رهبر معظم انقلاب شناخت دقیق این فضا است.

شود و برای مردمی که در عصر فضای سایبر در حال زندگی هستند از نظام حکمرانی متناسب با آن بهره مند شوند.

طبق فرمایش مقام معظم رهبری حکمرانی قانونمند باید در این فضا اعمال شود که این یعنی در صورتی که مدیریت کشور برای این زیست بوم هنوز قوانین لازم را نداشته که باید طراحی و این قوانین جدید را در کشور جاری کند که مبنای این قوانین باید براساس تحولات و چستی فضای سایبر باشد. از مهمترین تحولات این حوزه تحول در ژئوپلیتیک جهانی است چرا که این فضا عام و مشترک است و برخلاف گذشته که مرز فیزیکی میان کشورها و همسایگان آنها برقرار بود، در این فضا مرزها شکسته شده و به مرز در فضای مجازی تبدیل

تمدن انسانی بر بستر شبکه های ارتباطی و اطلاعاتی است بنابراین نیاز است که مسئولان، وزراء و روسای جمهور در دوره های مختلف شناخت دقیقی نسبت به چستی این فضا و تحولات آن داشته باشند.

حکمرانی فضای مجازی باید متناسب با تحولات روز باشد

باتوجه به تحولاتی که در این عرصه جدید و نوین اتفاق افتاده باید در این زیست بوم که مردم در حال زندگی در آن هستند، روابط جدید در حوزه های مختلف اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، آموزشی، فرهنگی و... متناسب با تحولات به روز در این عرصه تبیین شده و نظام حکمرانی بر مبنای این تحولات طراحی

مهندس محمد حسن انتظاری عضو شورای عالی فضای مجازی در یادداشتی اختصاصی به موضوع حکمرانی قانونمند در فضای مجازی پرداخت. متن کامل این یادداشت به شرح ذیل است:

مبنای حکمرانی قانونمند در فضای مجازی براساس سخنان اخیر رهبر معظم انقلاب شناخت دقیق این فضا است، به این معنا که فضای مجازی در واقع یک زیست بوم جدید برای زندگی همه مردم ایجاد کرده و برخلاف تصور برخی که معتقدند این فضا جدا از فضای واقعی است، فضای مجازی در امتداد زندگی واقعی تبدیل به محل زیست جدید مردم شده و با فضای واقعی آنها در هم تنیده است و فضای مجازی امتداد فرهنگ و

برای حکمرانی قانونمند در فضای مجازی باید مدیریت کشور برای این زیست بوم، قوانین لازم را طراحی و این قوانین جدید را کشور جاری کند

قوه حضور دارند بنابراین براساس سخنان مقام معظم رهبری که فرمودند «اگر قانونی وجود ندارد، احصاء و طراحی شود»، این اعضاء مسئولیت دارند اگر پیشنهاد و یا محدودیت و کمبودی احساس کردند مساله را در صحن این شورا طرح و یا در کمیسیون های تخصصی این شورا ارایه کنند تا این خلاء رفع و حکمرانی قانونمند در فضای مجازی کشور محقق شود.

شده است و مداخلات قدرت های بزرگ در امور کشورها از طریق فضای سایبر و اعمال حکمرانی در حکومت های ملی اعمال می شود که همه این تغییرات باید در نظام حکمرانی در فضای مجازی و مدیریت مستقل ملی کشور در نظر گرفته شود. شورای عالی فضای مجازی در زمینه حکمرانی قانونمند مصوبات مبنایی لازم را به تصویب رسانده اما به دلیل شناخت کم و عدم آشنایی مسئولانی که باید مصوبات را به اجرا برسانند، ضرورت اولویت پیاده سازی این سیاست ها احساس نشده است، هر چند بعضی دیدگاه های سیاسی بر واقعیت های فضای مجازی پورده می اندازند و دیدگاه خود را حاکم می کنند بنابراین باید طراحی نظام حکمرانی جدید متناسب با سیاست های شورای عالی فضای مجازی سریعاً در کشور توسط مسئولان صورت گیرد تا این امکان برای مردم ایجاد شود که بتوانند از فرصت های بی مانندی که در این فضا وجود دارد، با کمترین مخاطرات و تهدیدها بهره مند شوند.

این درحالی است که جلسات شورای عالی فضای مجازی با حضور اعضای حقیقی، اعضای حقوقی شامل وزراء ذی ربط و روسای سه قوه برگزار می شود و در هر جلسه روسای هر سه

عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی:

داده ها و اطلاعات در بسیاری از کشورها جایگزین منابع زیرزمینی شده است

عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی گفت: در بسیاری از کشورها سالهاست که داده ها و اطلاعات به عنوان منابع اصلی و جایگزین منابع زیرزمینی مثل نفت، معادن و سایر ذخایر محسوب شده است.

در مرحله نخست مردم متضرر خواهند شد چرا که از این داده ها و منابع عظیم، هر بنگاه اقتصادی هر گونه بهره برداری که می خواهد انجام داده و به ثروت های عظیم دست پیدا می کند و این جریان ثروت سازی از محل داده ها و اطلاعات توسط این شرکت ها همچنان ادامه دارد در حالی که هیچ سهمی از منافع آن برای کاربران آنها وجود ندارد.

نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی همچنین در خصوص تهدیدات امنیت ملی و بحث جرایم در فقدان قانون در فضای مجازی ادامه داد: آمارها نشان می دهد که روز به روز در این فضا به دلیل این که سکوها از رمز ابتدا تا انتها استفاده می کنند و امکان دسترسی به محتواهای مجرمانه تبادل شده در این

منتشر شد که نمایانگر اقیانوس و پایگاه های استخراج نفت بود که بر روی شبکه های نفت و این پایگاه های استخراج اسم چند شرکت معروف دنیا همچون آمازون، گوگل، ماکروسافت، متا و اپل نوشته شده بود که این یعنی برخلاف دهه های گذشته که ده شرکت برتر دنیا شامل شرکت های نفتی بودند امروزه شرکت های بزرگ حوزه فناوری این جایگاه را تصاحب کردند.

مردم اولین ضررکنندگان در نبود قانون در فضای مجازی هستند

دکتر تقی پور با تاکید بر اهمیت داده ها در حکمرانی فضای مجازی، تصریح کرد: زمانی که در این فضا قانونی وجود نداشته باشد و الگوی مناسب حکمرانی اعمال نشود،

دکتر رضا تقی پور عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی کشور درباره تاکید مقام معظم رهبری درخصوص حکمرانی قانونمند در فضای مجازی گفت: رهبر معظم انقلاب اشراف کامل بر اهمیت حکمرانی فضای مجازی در کشور داشته اند ولی متاسفانه در بسیاری از مسئولان و مدیران ارشد این توجه و آگاهی وجود ندارد که همین امر باعث شده ایشان بارها بر اهمیت این موضوع تاکید کنند.

وی با اشاره به تهدیدات فقدان حکمرانی قانونمند در کشور افزود: در بسیاری از کشورها سالهاست که داده ها و اطلاعات به عنوان منابع اصلی و جایگزین منابع زیرزمینی مثل نفت، معادن و سایر ذخایر محسوب شده و چند سال پیش بر روی جلد مجله اکونومیست نیز در تایید این مهم، عکسی

مسئولان و مدیران ارشد کشور نیست و همین امر باعث شده ایشان بارها بر اهمیت این موضوع تکرار کنند و نتیجه این شده است که تا امروز سکوهایی عمدتاً آمریکایی بدون توجه به ارزش‌های ما و با نقض حاکمیت ملی در بسیاری از عرصه‌ها حتی با توهین به ارزش‌های ملی و تحقیر مردم عزیز در این حوزه‌ها اقدام کرده‌اند که نمونه آن مربوط به صفحاتی است که مربوط به شهید بزرگ سپهبد حاج قاسم سلیمانی بود و این نقض حاکمیت و توهین به ارزش‌ها روزانه در حال انجام است و به تعبیری هر محتوایی که به مذاق صاحبان سکوها و حکومت‌های ناظر بر این سکوها خوش نیاید به راحتی فیلتر و حذف می‌کنند.

حاکمیت وظیفه دارد از حقوق مردم دفاع کرده و روابط میان سکوها و کاربران را تعریف کند که خوشبختانه رهبر معظم انقلاب تاکید ویژه‌ای بر این مهم دارند

بحث جدی و اساسی در کنار مباحث دیگر این حوزه شامل اطلاعات، محتواها و ارتباطات و رسانه هاست.

مردم اولین ضررکنندگان در نبود قانون در فضای مجازی هستند

دکتر تقی پور اظهار داشت: در نبود قانون و حکمرانی مناسب قطعاً اولین ضرر کننده مردم خواهند بود و چون این مهم در واقع هم نقض حریم خصوصی افراد و هم نقض حاکمیت ملی است، مردم از حقوق آنها دفاع کند، بنا براین تنظیم‌گری درست و مناسب‌ترین اقدام مورد انتظار در این حوزه توسط حاکمان است. این در حالی است که فضای مجازی امروز بزرگتر، وسیع‌تر و عمیق‌تر از فضای واقعی در زندگی مردم شده است و اگر تابع هیچ قانون، مقررات و چارچوبی نباشد، وضعیت وحشتناکی را رقم زده و آسیب‌های بسیاری را به دنبال خواهد داشت. وی افزود: حاکمیت وظیفه دارد از حقوق مردم دفاع کرده و روابط میان سکوها و کاربران را تعریف کند که در ایران خوشبختانه رهبر معظم انقلاب تاکید ویژه‌ای بر حکمرانی فضای مجازی دارند اما متأسفانه این مهم مورد توجه

فضا وجود ندارد شاهد افزایش جرایم بوده و گمنامی در این فضا که ماهیت و ذات آن است این فرایند را تشدید کرده است.

وی افزود: همه اینها در کنار بسیاری از دلایل دیگر همچون مباحث اخلاقی، محتواهای مبتذل و ... از اهمیت وجود چارچوب قانونی و حقوقی در فضای مجازی خبر داده و باید برای مقابله با حکمرانی مطلق صاحبان سکوها بر کاربران و بهره‌برداری اقتصادی، نقض حریم خصوصی و جلوگیری از تخلفات و جرایم در این فضا قانون گذاری شود.

تمامی کشورهای دنیا بر حکمرانی قانونمند بر فضای مجازی تاکید دارند

عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی تاکید کرد: به طور مثال اتحادیه اروپا بعد از سال‌ها بحث و بررسی از سال ۲۰۱۶ یعنی ۸ سال پیش قانون معروف GDPR (General Data Protection Regulation) را به دلیل این که متوجه استفاده سکوهایی آمریکایی از داده‌ها و اطلاعات شهروندانش شد، مصوب و اجرا کرده است که عمدتاً شامل حفظ حریم خصوصی و حفاظت از داده‌ها است چرا که حکمرانی داده

مجلس دوازدهم باید کم کاری دوره های قبل را جبران کند

دکتر تقی پور اظهار داشت: متأسفانه در دوره های قبل مجلس شورای اسلامی به درستی از حق مردم در این فضا دفاع نکرده و وظیفه ای که در مقابل مردم داشتیم به انجام نرساندیم و مصوبات شورای عالی فضای مجازی را که مخاطب عام داشته و نیاز به قوانین و طی مسیر قانون گذاری در مجلس داشت، جامعه عمل نپوشاندیم.

ضرورت دارد که فضای مجازی را ضابطه مند کنیم تا کسانی که می خواهند فعالیت سالمی در این فضا داشته باشند، بتوانند در بستری مناسب فعالیت کنند

نشده و اقدامی صورت نمی گیرد، تاکید کرد: کشورهای غربی و بسیاری از کشورها این قواعد را برای خودشان به رسمیت می شناسند و خیلی از سکوها در صورت عدم رعایت جریمه شده و می شوند که مثال های آن جریمه هایی است که در اتحادیه اروپا تحت قانون General Data Protection Regulation برای گوگل و فیسبوک اعمال شد. نماینده مجلس شورای اسلامی با تاکید بر این که حکمرانی بر فضای مجازی در راستای نفی سبیل است، افزود: مسلمانان برابر حکم قرآن مجاز نیستند سلطه غیر مسلمان ها را در جامعه خود بپذیرند و سلطه سکوها به این شکل، از این نوع است. این در حالی است که در صورتی که صاحبان سکوها بپذیرند با احترام به حاکمیت ملی در کشور فعالیت کنند از حضور آنها استقبال خواهد شد و شاهد آن نیز مصوبه ای است که شورای عالی فضای مجازی در ۱۳ خرداد سال ۱۳۹۶ به عنوان هسته مرکزی و بالاترین سطح حکمرانی فضای مجازی در کشور تصویب و ابلاغ کرد.

جالب این است که در این مورد تغییر سانسور و فیلتر را قبول نداشته و خود را حاکم بلامنزاع این فضای دانند و به همین دلیل است که متأسفانه این شرایط بی قانونی، بی قیدی و ولنگاری در فضای مجازی کشور ایجاد شده است.

عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی کشور تاکید کرد: البته در خیلی از کشورها، حاکمیت ملی آن کشورها توسط سکوها پذیرفته می شود که به طور مثال اقدام اخیر ترکیه در مواجهه با سکوی اینستاگرام بود که محتوای مربوط به شهید اسماعیل هنیه را حذف کرد و این سکو در نهایت مجبور به پذیرش شرایط این کشور شد که این مواجهه در پیام رسان ها در واقع یکی از مصادیق پذیرش حاکمیت ملی کشورها توسط سکوهاست. اقدام اخیر در خصوص آقای دوروف، مدیر عامل تلگرام در فرانسه نیز به معنای این است که به هر صورت او اعمال حاکمیت دولت فرانسه بر روی سکوی تلگرام را با پرداخت جریمه، ارایه وثیقه آزادی و پذیرش سایر شرایط دولت فرانسه پذیرفته است.

حکمرانی بر فضای مجازی در راستای نفی سبیل و حکم قرآن است

وی با اشاره به این که همین توقع زمانی که از طرف کشور ایران مطالبه می شود، پذیرش

فرصت‌ها را و در اولویت‌های بعدی از آسیب‌ها جلوگیری کنیم که این آسیب‌ها عمدتاً نقض حاکمیت ملی توأم با تحقیر و توهین به ارزش‌ها و مقدسات ماست و غیرت ایرانی طلب می‌کند که این چارچوب‌ها و مقررات به نحوی اعمال شود که بتوانیم عزت ملی مان را حفظ کرده و از حاکمیت ملی و حریم خصوصی و حقوق مردم عزیز در مقابل سکوها به نحو مطلوب دفاع کنیم تا انشالله رضایت مردم جلب شود.

فقدان شناخت، مهارت و دانش لازم و یا در برخی مواقع سیاسی کاری، کوتاهی در امر قانون گذاری صورت گرفت که لازم است مجلس دوازدهم توجه کافی به این موضوع داشته باشد. نماینده مجلس شورای اسلامی گفت: با توجه به مطالبه اخیر مقام معظم رهبری برای چندمین بار که مایه شرمساری است، وظیفه بسیار سنگینی بر دوش مجلس دوازدهم است که باید تلاش کنیم که با قانون گذاری به موقع و مناسب در مرحله نخست

عضو حقیقی شورای عالی فضای مجازی کشور ادامه داد: سیاست‌ها و مصوبات شورای عالی فضای مجازی در بخش‌هایی که به دولت و نهادهای حاکمیتی مرتبط می‌شود لازم الاجراست اما زمانی که نیاز به جرم‌انگاری و برخورد قضایی دارد قطعاً جایگاه پاسخ‌گویی و قانونی به آن در مجلس است که بر همین اساس از مجالس نهم، دهم و یازدهم گله‌مند هستیم که در طول این سال‌ها به دلایل مختلفی همچون نا آگاهی،

حکمرانی قانونمند در فضای مجازی از نگاه معاون حقوقی مرکز ملی

معاون حقوقی مرکز ملی فضای مجازی در یادداشتی به بررسی راهکارهای تحقق حکمرانی قانونمند در فضای مجازی پرداخت و چند پیشنهاد جدید در این زمینه مطرح کرد.

با توجه به اقداماتی که انجام شده است و بویژه مطالعات تطبیقی که با قوانین سایر کشورها صورت گرفته است مشکل چندانی وجود ندارد و انجام مراحل بعدی متوقف عدم انجام کار در این مرحله نخواهد بود.

۲) ساماندهی و تقسیم کار برای تهیه پیش‌نویس‌های مصوبات، لوایح و طرح‌ها، به گونه‌ای که این فرایند لااقل از دو جهت اصلاح شود.

نخست، تقسیم کار و تعیین مسئول برای تهیه پیش‌نویس‌ها، تا برای رفع برخی از نیازهای قانونی فعالیت‌های موازی شکل‌نگیرد و متن‌های پیشنهادی تکراری تهیه نشود و مهم‌تر اینکه به دنبال این متن‌ها شاهد پدیده تکرار مدعیان نباشیم و در نتیجه ساماندهی و مجاب کردن همین مدعیان چند برابر زمان مصرف

یک فرد ذی‌ربط در ارتباط با قوه مقننه و بطور کلی آگاه از فرایند قانونگذاری و کسی که حدود یک دهه کوچه‌های پر پیچ و خم تصویب اسناد ملی و نحوه عملیاتی شدن آنها را طی کرده است و یا از نزدیک شاهد بوده است، خالی از فایده نباشد و در سایه نظرات اصحاب اندیشه و سایر مطالب ارائه شده، اندکی به کار آید.

مرکز ملی فضای مجازی باید بتواند مستقیم یا غیر مستقیم لایحه تنظیم کند

مواجهه قانون‌مند حاکمیت با فضای مجازی شاید از این زوایا قابل تامل و تدبیر باشد.

۱) بررسی جامع قوانین و مقررات موجود و تبیین خلاءها، نیازها و ضرورت‌های قانونی و به روز رسانی‌های مورد نیاز بر اساس اولویت‌ها می‌توان گفت در این خصوص

امیر خوراکیان معاون حقوقی مرکز ملی فضای مجازی در یادداشتی به موضوع حکمرانی قانونمند در فضای مجازی و راهکارهای تحقق آن پرداخت. متن کامل این یادداشت به شرح ذیل است:

به نام خدا

حکمرانی قانونمند در فضای مجازی ابعاد، چالش‌ها و راهکارها نگاه فرصت محور به فضای مجازی بار دیگر از سوی رهبر فرزانه انقلاب مورد تاکید قرار گرفت و عبارت جامع "حکمرانی قانون‌مند"

به عنوان مسیر درست استفاده مطلوب از این فرصت شاید بی‌ظنیر فراروی سیاست‌گذاران و صاحبان تصمیم‌در حاکمیت قرار گرفت.

هر چند بررسی ابعاد حکمرانی قانون‌مند از گنجایش یک یادداشت فراتر است اما شاید اشاره‌هایی کوتاه از نگاه

شاخص‌های ارزیابی ضرورتی دو چندان پیدا می‌کند.

۴) چگونگی اعمال حکمرانی قانون‌مند بر سکوها و سرویس‌های جهانی ملاحظه‌ای مهم و یک ضرورت است. اگر برای این مهم که البته از معادلات سخت و چند مجهولی به شمار می‌رود، چاره اندیشی نشود سکوهای داخلی که بیشترین همراهی را با قوانین دارند فشارهای بیشتری را متحمل می‌شوند و سکوهای خارجی که بطور کلی خارج از چارچوب قوانین و مقررات فعالیت می‌کنند، در میدان رقابت از سرویس‌های داخلی پیشی می‌گیرند.

به نظر می‌رسد راهکارهای نجات بخش در این عرصه رویکردی توأمان از فرصت و تهدید است و دو بال توسعه و صیانت را با هم دارد نه اینکه رفتار رویکردهای صرفاً تهدید محور و محدودیت‌های متعدد برآمده از آن باشد.

توسعه واقعی سکوها و خدمات داخلی با تاکید بر برخورداری از امتیازات ویژه به نسبت رقبای خارجی، توسعه و تقویت منابع انسانی، توسعه زیرساخت‌ها و شبکه ارتباطی، توسعه ارتباطات جهانی بویژه حضور فعال و تاثیر گذار در مجامع بین‌المللی، توسعه کسب و کارها و تسهیل امور فعالان و بخش خصوصی در این قسمت از جمله این ضرورت‌هاست.

دستگاههایی که در موضوع فضای مجازی ضعف دانشی، انسانی و ساختاری دارند نجات دهد؛ بایستی بتواند خود به صورت مستقیم و یا غیر مستقیم اما موثر لایحه تنظیم نماید و در فرآیندهای قانونی ارائه نماید در غیر این صورت با فرایند موجود، آبی برای تهیه و تصویب لوائح گرم نخواهد شد.

مرکز ملی فضای مجازی باید در هیئت دولت و کمیسیون‌های تخصصی آن عضو باشد

پیشنهاد دیگر در این زمینه عضویت رسمی مرکز ملی فضای مجازی در هیات دولت و بخصوص کمیسیون‌های تخصصی آن است. در غیر این صورت درست زمانی که مرکز ملی فضای مجازی فرآیندهای تهیه و تصویب سیاست‌های فضای مجازی را دنبال می‌کند، در هیات دولت مصوباتی جدا و منقطع از سیاست‌های بالادستی و تحولات ناشی از فضای مجازی و فناوری‌های نوین متولد و به اجرا گذاشته می‌شود.

۳) ساز و کار قدرت فنی و ابزاری را نیز نباید از نظر دور داشت، این راهکار محصول توسعه علمی و فناورانه است و در حقیقت ماهیت ژئوپلیتیکی دارد. شبکه ملی اطلاعات را می‌توان یکی از مهم‌ترین پروژه‌ها در این مسیر قلمداد کرد. با این نگاه توسعه همه جانبه این شبکه و نظارت هرچه دقیق‌تر بر پیشرفت آن از طریق تعریف و کنترل

شده برای تهیه پیش‌نویس فرصت‌ها را به آتش نکشد. دوم، سرعت عملی متناسب با تحولات این حوزه، به گونه‌ای که زمان سپری شده برای تهیه پیش‌نویس و تصویب آن در مقایسه با تغییرات و تحولات آنقدر نباشد که آن قانون را از کارایی و خاصیت انداخته باشد.

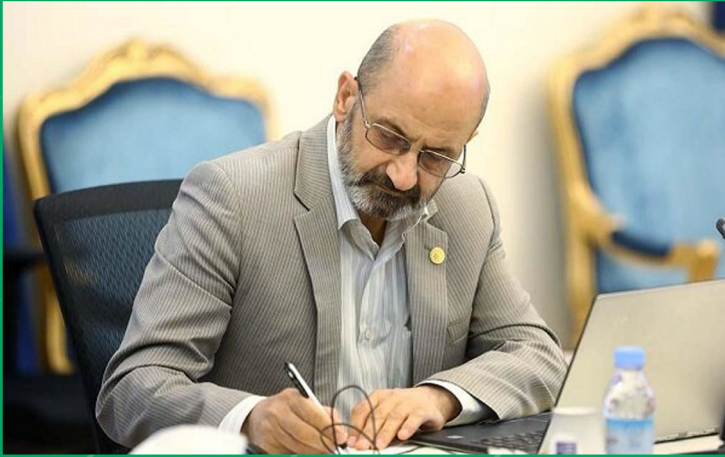
تصویب برنامه راهبردی جمهوری اسلامی ایران در فضای مجازی که چند محور اصلی آن از طرح‌های اقدامات کلان ۳۹ گانه مستقیماً به حوزه نظام جامع قوانین و مقررات مربوط می‌شود از نظر محتوایی و کیفی بسیار ارزشمند بوده است اما در عمل از چالش زمان آسیب دیده است. در عین حال همکاری دستگاه‌های ذی ربط و نهایی شدن آن بی تردید نقش مفیدی در شکل‌گیری حکمرانی قانون‌مند در این عرصه خواهد داشت.

اگر شورای عالی و مرکز ملی فضای مجازی به عنوان مرجع سیاست‌گذاری، محل تعامل و هماهنگی با قوای سه‌گانه و همچنین مرتبط با بخش خصوصی، بخواهد پس از سیاست‌گذاری امتداد زنجیره سیاست تا قانون و مقررات را پیگیری نماید و این زنجیره را به منظور حکمرانی قانون‌مند از فرآیندهای زمان‌بر و طولانی

یادداشت اختصاصی / دکتر رسول جلیلی

اهمیت حکمرانی قانونمند در فضای مجازی چیست؟

عضو شورای عالی فضای مجازی، معتقد است: حکمرانی بدون قانون امکانپذیر نبوده و تفاضل بین «حکمرانی فضای مجازی» و «حکمرانی قانونمند فضای مجازی» مجموعه ای تهی است.

توسعه هر کشوری، حکمرانی و اعمال حکمرانی است. وقتی رهبر معظم انقلاب فرمودند که باید حکمرانی قانونمند در فضای مجازی داشته باشیم، ایشان تاکید موکد بر «ضرورت حکمرانی بر فضای مجازی کشور»، به دلیل اهمیت این موضوع کردند. طبیعتاً حکمرانی بدون قانون امکانپذیر نبوده و تفاضل بین «حکمرانی فضای مجازی» و «حکمرانی قانونمند فضای مجازی» مجموعه ای تهی است. در توضیح قانونمند کردن حکمرانی نیز باید مبانی آن در مرحله اول تبیین شود که در ایران، این مهم براساس قانون اساسی یا مصوبات مجلس شورای اسلامی یا مصوبات شورای عالی فضای مجازی است.

برای تحقق این مهم، قوای مختلف در کنار هم باید فعالیت کنند؛ قوه مقننه با تصویب قانون، زیرساخت قانونی تحقق حکمرانی و صدور حکم توسط قوه قضائیه را فراهم کرده و در نهایت ضابط اجرایی مسئول اعمال آن است.

برای حکمرانی قانونمند باید مبانی آن اول تبیین شود

نفس حکمرانی تاجایی اهمیت دارد که در دهه های اخیر، چنانچه در برخی از نقاط دنیا حکمرانی تضعیف شده یا از بین رفته است، جامعه بین الملل و نهادهای بین المللی و سایر کشورها تلاش کرده اند در آن منطقه یک نظام سیاسی برای اعمال حکمرانی تشکیل شود، چرا که پایه آرامش و

دکتر رسول جلیلی عضو شورای عالی فضای مجازی کشور در یادداشتی به بیانات اخیر رهبر معظم انقلاب اسلامی درخصوص حکمرانی قانونمند در فضای مجازی پرداخت. متن کامل این یادداشت به شرح ذیل است: حکمرانی یک اصل مسلم و پایه در تمدن بشری است و بشریت در طول تاریخ شقوق مختلف حکومت و حکمرانی را تجربه کرده است. محور حکمرانی ارایه یکسری خدمات به مردم برای آرامش و ثبات جامعه است و یکی از مهمترین اهداف آن این است که اگر بدخواهی بخواهد به هر وسیله ای به هدف نامیمون خود برسد حکمرانی و حکمران اجازه ندهد، چرا که این وسیله و این بدخواهی ممکن است به سایر افراد جامعه آسیب برساند.

دسته سوم نیز کشورهای هستند که فاصله زیادی با این تفکرها دارند که ایران خوشبختانه جزو کشورهای است که در این حوزه صاحب فکر بوده و قوانین دارد که نیاز است تقویت شود.

البته هم در ایران و تمامی کشورها، پس از تصویب هر قانون ضمانت اجرا حائز اهمیت است که باید برای تضمین اعمال قانون مصوب شده فرآیند مشخصی تبیین شود.

ایران جزو کشورهای است که در حکمرانی فضای مجازی صاحب فکر بوده و قوانین دارد که نیاز است تقویت شود

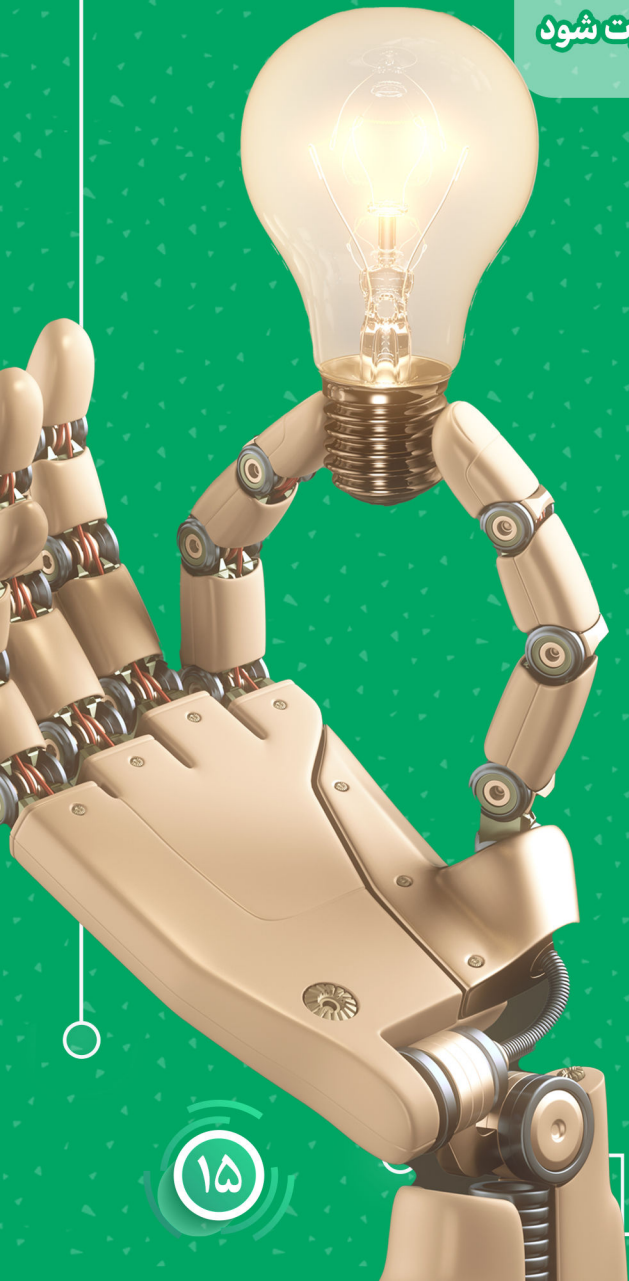
شده است صادق است. جوسازی‌های رسانه ای، ما در حوزه حکمرانی فضای مجازی قانون داریم، لیکن خلاء‌هایی وجود دارد که طبق فرمایش حضرت آقا باید این کمبودها شناسایی و سریعاً در قالب لایحه در مجلس شورای اسلامی و یا توسط مرکز ملی فضای مجازی و رئیس محترم جمهور که رئیس شورای عالی فضای مجازی نیز هستند در صحن این شورا، تصویب و برای اعمال حکمرانی ابلاغ شود.

آنچه که مسلم است حکمرانی قانونی همان حکمرانی است و به دلیل پدیده نوظهور فضای مجازی، عمده کشورها برای حکمرانی در این فضا در حال تجربه مسیرهای مختلف هستند. به طور مثال آمریکا و چین حکمرانی خود را از طریق مالکیت سکوه‌های فضای مجازی شروع کرده و اعمال می‌کنند. دیگر کشورها مثل اتحادیه اروپا به این سمت رفتند که به روی مالکیت تمرکز ندارند ولی با تصویب قوانین فراگیر به دنبال اعمال قوانین برای آرامش زیست شهروندان در فضای مجازی هستند.

در کشور برای بخش‌های تخصصی شورا‌های عالی تاسیس شدند تا در حوزه‌های مرتبط با خود که قوانین کافی وجود ندارد و وضع قانون توسط مجلس شورای اسلامی بسیار زمانبر می‌شود، مقرره گذاری کنند و شورای عالی فضای مجازی نیز که با حکم مقام معظم رهبری تاسیس شده، مصوباتش بر همین اساس ترتیب آثار قانونی داده می‌شود.

این مسیر برای عمده مواقعی است که ذینفع قانون احاد جامعه نباشد یا اضطراری مطرح باشد و بخشی از دولت، قوا، و یا سازمان‌ها را در بر بگیرد. در مواردی که ذینفع احاد جامعه باشد، قرار بر تصویب قانون توسط مجلس شورای اسلامی است.

شورا‌های عالی در کنار مجلس می‌توانند مصوباتی داشته باشند که حکم قانون دارد. براساس این مصوبات و قوانین مربوطه، حکمرانی آغاز می‌شود که چه کنیم و وظیفه هر کس چه باشد تا جامعه آرامش و نظم اجتماعی داشته باشد. این فرآیند هم برای حوزه‌های بر خلاف تصور برخی در واقعی و هم فضای مجازی که امروز محل زیست مردم

حکمرانی قانونمند در فضای مجازی ایجاد آرامش و نظم اجتماعی

بر گرفته از یادداشت

دکتر رسول جلیلی - عضو شورای عالی فضای مجازی

حکمرانی و فوائد آن

جلوگیری از آسیب
دیدن افراد جامعه
با ایجاد امنیت

مقابله با بدخواهان
با حکمرانی توسط
حکمران

ارائه خدمات به
مردم برای آرامش و
ثبات جامعه

مسئولان ایجاد حکمرانی

مجری:
ضابط یا ضابطین

قانونگذاری برای جامعه:
مجلس شورای اسلامی

سیاست گذار کلان:
شورای عالی فضای مجازی

به قانون جدید نیاز داریم؟

رفع کمبودها از طریق
همکاری دولت و مجلس

باید خلاءهای قانونی
رفع شوند

قوانینی وجود دارد

یادداشت اختصاصی / دکتر هادی طحان نظیف

بایسته‌های حقوقی حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

سخنگوی شورای نگهبان معتقد است: انجام اقداماتی در عرصه‌های قانون گذاری، سیاست‌گذاری و تنظیم‌گری ضرورت دارد تا حکمرانی قانونمند، فضای مجازی را تبدیل به فرصتی برای پیشرفت اقتصادی و فرهنگی کند.

بین‌المللی و سازکارها و ضمانت‌اجراه‌های بین‌المللی با مشارکت سایر کشورهای منطقه مربوطه در این حوزه برخوردار هستند، توانسته‌اند در پرونده‌های مختلفی با وضع مجازات لازم در قوانین و معاهدات و اعمال جریمه‌های قانونی، شرکتهای بزرگ فناوری به ویژه در ایالات متحده آمریکا نظیر متا را مجاب به تن دادن به قوانین این کشورها کنند.

کما اینکه اخیراً طبق گزارش ناظر رقابت اتحادیه اروپا، شرکت متا برای ایجاد شرایط تجاری ناعادلانه با جریمه ۱۳,۴ میلیارد دلاری یا ۱۰ درصد درآمدش در سال ۲۰۲۳ از جانب کمیسیون اتحادیه اروپا محکوم خواهد شد. البته در برخی موارد، هماهنگی نظام‌های حقوقی دو کشور بدون به کارگیری ضمانت اجرای منطقه‌ای در این حوزه‌ها منجر به محکومیت و تبعیت از قانون در کشور آسیب‌دیده شده است، چنان که در پرونده‌هایی نظیر رسوایی داده‌های

مهمترین چالش استقرار حکمرانی قانونمند مجاب کردن سطوح مختلف نهادهای خارجی ارائه دهنده خدمات برای تبعیت از قوانین دانست.

با توجه به سیطره بیگانگان در اداره فضای مجازی در سطح جهان، به ویژه دولت ایالات متحده آمریکا که تاکنون در دشمنی با ملت ایران از هیچ تلاشی مضایقه نکرده است و در رده اول قدرت کنترل فضای مجازی در دنیا قرار دارد، در درجه اول شاید مهمترین چالش استقرار حکمرانی قانونمند در فضای مجازی را بتوان مجاب کردن سطوح مختلف نهادهای خصوصی و عمومی خارجی ارائه دهنده خدمات در حوزه فضای مجازی برای تبعیت از قوانین جمهوری اسلامی ایران دانست.

مطالعه تجربه کشورها و مناطق مختلف نشان می‌دهد، کشورها در حوزه منطقه‌ای نظیر اتحادیه اروپا که از ساختار منسجم

دکتر هادی طحان نظیف عضو حقوقدان - سخنگوی شورای نگهبان و دانشیار دانشگاه امام صادق علیه السلام طی یادداشتی به بایسته‌های موضوع حکمرانی قانونمند در فضای مجازی پرداخت. متن کامل این یادداشت به شرح ذیل است:

پیرو بیانات رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار با اعضای هیئت دولت چهاردهم، در خصوص تبدیل شدن تهدید فضای مجازی به فرصت، از طریق استقرار نظام حکمرانی قانونمند، ابعاد مختلف این مسئله بیش از پیش فراروی دولت و عموم دستگاه‌های ذی ربط قرار گرفت. از منظر حقوق عمومی نیز جهاتی برای استقرار مطلوب حاکمیت قانون و در نتیجه حکمرانی قانونمند در این حوزه قابل توجه است که در ادامه به آن می‌پردازیم.

مجازی و بند (۹) اصل ۳ و اصل ۲۰ در مورد برابری افراد در داخل فضای مجازی و برابری در برخورداری از دسترسی به فضای مجازی نیز از طریق قانون گذاری باید تضمین بشود.

برای اجرا شدن قانون اساسی در حوزه فضای مجازی با توجه به تحولات سال‌های اخیر فضای مجازی به ویژه با پدیده‌هایی مانند هوش مصنوعی، علاوه بر قوانین سالانه بودجه و قوانین پنج‌ساله برنامه پیشرفت، حکمرانی قانونمند بر اساس بند (۹) سیاست‌های کلی قانون گذاری، نظام حقوقی ایران نیازمند قانون گذاری در قالب قوانین جامع و دائمی با ایجاد ضمانت اجراهای لازم برای تضمین این اصول در سطح فضای مجازی است.

در نهایت فرهنگ‌سازی برای احترام به قانون در فضای مجازی در سطح جامعه بر اساس بند (۱۷) سیاست‌های کلی نظام قانون گذاری و بندهای (۱) و (۲) اصل سوم قانون اساسی به عنوان تکلیف دولت، اعم از دستگاه‌های اجرایی در قوه مجریه و یا سازمان‌های مؤثر در فرهنگی عمومی کشور نظیر صدا و سیما، مکمل اقدامات سیاستی، تقنینی و اجرایی است. اهمیت این مسئله نیز تا جایی است که بدون تحقق آن، بخش زیادی از هزینه‌های صرف شده در سطح حاکمیت بدون همراهی جامعه را می‌تواند بی‌اثر نماید.

تعیین تکلیف نسبت به این مسئله مستنبط از بند (۵) سیاست‌های کلی نظام قانون گذاری، می‌تواند حدود اختیارات نهادهای هنجارگذار در حوزه فضای مجازی را شفاف نماید که اولین مقدمه تحقق حکمرانی قانونمند در فضای مجازی است.

پس از روشن شدن رابطه نهادهای قانونگذار و سیاست‌گذار می‌توان به ضرورت قانون گذاری برای اجرای سیاست‌هایی که توسط شورای عالی فضای مجازی و احیاناً شورای عالی انقلاب فرهنگی و همچنین برخی الزامات ناشی از سیاست‌های کلی نظام ابلاغی مقام معظم رهبری مانند بندهای (۱۹) و (۲۰) سیاست‌های کلی برنامه هفتم پیشرفت، سیاست‌های کلی «علم و فناوری»، سیاست‌های کلی در بخش امنیت فضای تولید و تبادل اطلاعات و سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران در مورد «شبکه‌های اطلاع‌رسانی رایانه‌ای» اشاره کرد. به ویژه در مورد سیاست‌های کلی نظام مبتنی بر بند (۴) سیاست‌های کلی نظام قانون گذاری، طرح‌ها و لوایح تقنینی باید با هدف انطباق با این سیاست‌ها تنظیم گردد.

به علاوه برخی اصول قانون اساسی نظیر اصل ۲۲ در مورد حیثیت، مال، حقوق و شغل اشخاص در فضای مجازی، اصل ۲۴ در مورد آزادی بیان نشریات و مطبوعات با رعایت مبانی اسلام و حقوق عمومی در فضا بندهای (۵) اصل ۴۳ و اصل ۴۶ در مورد رقابت در فضای مجازی و اصل ۴۴ و ۴۵ در مورد اموال عمومی، ثروت‌های عمومی و انفال در حوزه فضای

فیس بوک-کمبریج آنالیتیکا-۱- در انگلستان نسبت به سوءاستفاده از داده‌های میلیون‌ها کاربر توسط فیس‌بوک در زمینه یک کمپین تبلیغات سیاسی، محکومیت فیس بوک در سال ۲۰۱۸ اتفاق افتاد.

بنابراین به نظر می‌رسد با توجه به افتراق نظام حقوقی ایران از کشورهای نظیر آمریکا، ضرورت دارد مذاکراتی در حوزه کشورهای منطقه جنوب غرب آسیا به ویژه بین کشورهای اسلامی که اشتراکات فرهنگی بیشتری دارند، صورت پذیرد و یک معاهده بین المللی در این زمینه منعقد گردد تا قدرت لازم برای اعمال قانون بر شرکت‌های بزرگ در فضای مجازی ایجاد گردد.

حکمرانی قانونمند، فضای مجازی را تبدیل به فرصتی برای پیشرفت اقتصادی و فرهنگی می‌کند

در حوزه داخلی نیز به نظر می‌رسد انجام اقداماتی در عرصه‌های قانون گذاری، سیاست گذاری و تنظیم‌گری ضرورت دارد تا حکمرانی قانونمند، فضای مجازی را تبدیل به فرصتی برای پیشرفت اقتصادی و فرهنگی نماید. با توجه به تکرر نهادهای سیاست‌گذار در این حوزه اولین بایسته تحقق این هدف، تعیین تکلیف نسبت به جایگاه مصوبات شورای عالی فضای مجازی در درجه اول نسبت به قوانین مصوب مجلس و در رتبه بعد نسبت به مصوبات نهادهای ذی ربط دیگر نظیر شورای عالی انقلاب فرهنگی است.

عضو مجلس خبرگان رهبری:

حکمرانی در فضای مجازی مطالبه ملی است حکمرانی نباشد، دشمن سوءاستفاده می کند

عضو مجلس خبرگان رهبری گفت: تاثیر بسزا و غیرقابل انکار فضای مجازی در کشور ایجاب می کند که همه دستگاه های مهمی که در حوزه فضای مجازی فعالیت دارند، اهتمام لازم را به این امر داشته باشند و ضرورت حکمرانی را به عنوان یک مطالبه ملی دنبال کنند.

افزود: مقام معظم رهبری درک دقیق و صحیحی از فضای مجازی دارند و توصیه های ایشان در حوزه فضای مجازی بر اساس درک و شناخت عمیق ایشان از حوزه فضای مجازی است. این عضو مجلس خبرگان رهبری، تقویت شبکه ملی اطلاعات و حاکمیت در فضای مجازی را اولویت فضای مجازی دانست و گفت: یکی از لازمه های حکمرانی در فضای مجازی، تحقق شبکه ملی اطلاعات است که اگر تحقق آن میسر نشوند، طبیعی است که حکمرانی در فضای مجازی با معضلات جدی مواجه خواهد شد. آیت الله کعبی همچنین گفت: اگر در فضای مجازی حکمرانی صورت نگیرد، قطعاً حکمرانی در این فضای در اختیار دشمن قرار خواهد گرفت

»
اگر در فضای مجازی حکمرانی صورت نگیرد حکمرانی این فضا در اختیار دشمن قرار خواهد گرفت بنابراین تقویت شبکه ملی اطلاعات و حاکمیت در این فضا باید در اولویت قرار گیرد

آیت الله عباس کعبی عضو مجلس خبرگان رهبری با بیان اینکه، شرایط و تحولات جهانی در حوزه فضای مجازی و تاثیر این فضا بر جامعه در ابعاد مختلف، حکمرانی در فضای مجازی را ضرورت غیرقابل انکار کرده است، گفت: امروز فضای مجازی به یکی از بسترهای اساسی در حوزه جنگ سایبری تبدیل شده و جنگ سایبری خط مقدم فتنه ها علیه نظام اسلامی است و وقتی که ما در چین فضای قرار داریم طبیعی است که باید حکمرانی در فضای مجازی را در اولویت قرار دهیم.

وی با بیان اینکه، مقام معظم رهبری بیشترین توجه را نسبت به فضای مجازی دارند و بارها درباره ضرورت حکمرانی و قاعده مند کردن فضای مجازی هشدار داده اند،

فضای مجازی را وظیفه همه دستگاه‌های دولتی و حاکمیتی دانست و گفت: تاثیر بسزا و غیرقابل انکار فضای مجازی در کشور ایجاد می‌کند که شورای عالی فضای مجازی، وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات و همه دستگاه‌های مهمی که در حوزه فضای مجازی فعالیت دارند، اهتمام لازم را به این امر داشته باشند و ضرورت حکمرانی را به عنوان یک مطالبه ملی دنبال کنند.

برای رشد فضائل اخلاقی براساس ایمان و تقوا و مبارزه با کلیه مظاهر فساد و تباهی وظیفه دولت جمهوری اسلامی است، گفت: برای ایجاد محیط مساعد برای رشد فضائل اخلاقی باید به موضوع حکمرانی در فضای مجازی توجه کرد؛ حکمرانی، ضابطه مند کردن و قانونمند کردن فضای مجازی برای حکومت و دولت یک وظیفه است. عضو جامعه مدرسین حوزه علمیه قم، توجه به ضابطه‌مند کردن

و دشمنی که بتواند در فضای مجازی موثر باشد، قطعا از این فضا علیه مردم کشورمان استفاده خواهد کرد؛ همان طور که در حوزه های مختلف فرهنگی، اجتماعی و حتی در اغتشاشات سالیان گذشته به دلیل عدم حکمرانی کشورمان بر فضای مجازی، دشمن از این فضا علیه مردم و کشورمان استفاده کرد. وی با بیان اینکه، طبق بند یک اصل سوم قانون اساسی، ایجاد محیط و فضای مساعد

اعلام آمادگی مجلس برای رفع خلاءهای قانونی و ایجاد حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

سخنگوی هیئت رئیسه مجلس از آمادگی مجلس برای کمک به دولت به منظور رفع خلاءهای قانونی و ایجاد حکمرانی قانونمند در فضای مجازی خبر داد.

اینکه برخی از گروه‌های سیاسی موضوع حکمرانی در فضای مجازی را سیاسی می‌کنند و این به روند ایجاد یک حکمرانی قانونمند آسیب می‌زند.

حجت الاسلام سلیمی اضافه کرد: ما معتقدیم که حکمرانی قانونمند در فضای مجازی امری لازم و ضروری است و باید همه کمک کنند تا در مسیر تحقق این امر حرکت کنیم.

خارجی را مجبور کردند تا شرایط آنها را بپذیرند که آن‌ها نیز تمکین کردند و حتی فرانسه که مالک تلگرام را دستگیر کرد و زمانی که سر و صدایی برای آزادی وی بر پا شد، دولت فرانسه اعلام کرد که شرایط خاص خود را داریم و این نشان می‌دهد که کشورها در حوزه حکمرانی در فضای مجازی بدون تعارف عمل می‌کنند.

چندصدایی در فضای مجازی به روند حکمرانی این فضا آسیب می‌زند

سخنگوی هیئت رئیسه مجلس ادامه داد: متأسفانه مسأله‌ای که در کشور ما وجود دارد این چندصدایی در بخش فضای مجازی است و

حجت‌الاسلام علیرضا سلیمی نماینده تهران و سخنگوی هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی با اشاره به موضوع حکمرانی در فضای مجازی، گفت: قبلاً اگر کشوری در حوزه مرزهای فیزیکی اقتدار و سلطه‌ای داشت، به راحتی می‌توانست امنیت جامعه را تأمین کند اما امروز این مسئله توسعه پیدا کرده است چرا که بخشی از مرزها، مرزهای فضای مجازی است و همان طور که اشاره شد، مقام معظم رهبری به صراحت فرمودند فضای مجازی تبدیل به یک فضای حقیقی شده و کشورها هم امروزه در حکمرانی در فضای مجازی با هیچکس تعارف ندارند. وی افزود: برخی کشورهای همسایه ما برخی سکوه‌های

دولت استقبال خواهد کرد و یا اگر نیاز به اصلاح قوانین موجود باشد، باز هم ما آماده کمک به دولت هستیم.

مسئله ای که در کشور ما وجود دارد چند صدایی در بخش فضای مجازی است که باید همه کمک کنند تا حکمرانی قانونمند در این فضا تحقق یابد

سخنگوی هیئت رئیسه مجلس تصریح کرد: ما زمانی می‌توانیم با جدیت در حوزه فضای مجازی حکمرانی خود را داشته باشیم که همه افراد ذیربط و مسئولان و دست اندرکاران و همچنین افراد سیاسی و جناح‌های مختلف اتفاق نظر پیدا کنند و حتماً با انسجام می‌توان اقدامات کلیدی را رقم زد.

حجت‌الاسلام سلیمی در پایان گفت: اگر دولت محترم در حوزه حکمرانی در فضای مجازی و بهبود وضعیت فضای مجازی لایحه‌ای به مجلس بدهد، قطعاً مجلس شورای اسلامی از همکاری با

وی با بیان اینکه دولت دکتر پزشکیان به صراحت اعلام کرده که ما مطیع اوامر و احکام ولی امر و رهبری هستیم، تاکید کرد: مقام معظم رهبری از دولت چهاردهم خواسته‌اند تا حکمرانی قانونمند در فضای مجازی را پیگیری کنند، بنابراین توقع داریم که دولت باید با توجه به رویکردی که خود اعلام کرده، هر چه سریع‌تر خلأهایی که در بخش قانونی برای حکمرانی در فضای مجازی وجود دارد را از بین ببرد؛ مجلس هم حتماً به دولت در این مسیر کمک خواهد کرد.

یادداشت اختصاصی / دکتر محمدحسن نامی وزیر اسبق ارتباطات

خلاءهای اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی چیست؟

وزیر اسبق ارتباطات و فناوری اطلاعات در یادداشتی به خلاءهای اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی اشاره کرد.

جدید و متولدین و بزرگ‌شده های عصر اینترنت شکل و شمایل داده است. تلاش های گسترده ای در حوزه های مختلف انجام شده و نیازمند آن هستیم که این مجموعه اقدامات در یک مسیر واحد در کنار هم برای دستیابی به هدف غایی و نهایی صورت پذیرد. کاربران و به ویژه جوانان با الگوریتم های هوشمند شبکه های مجازی دچار وابستگی گسترده شده اند که تداوم این روند، اعتیاد به شبکه های اجتماعی را به بار آورده است و تنها به نفع شرکت های رسانه های اجتماعی است.

گسترش رسانه های اجتماعی در کنار عدم وجود قوانین تنظیم کننده، سطح آسیب پذیری جامعه در حوزه های مختلف را به نحوی بالا برده است که مطالعات گسترده این حوزه نشان می دهد اعتیاد به شبکه های اجتماعی و فضای مجازی سطح سلامت روان کاربران را در

باید اینترنت پر سرعت برای کسانی که میخواهند از فضای مجازی استفاده سالم کنند فراهم شود

شاید تا امروز تعریف صحیحی از حکمرانی قانونمند در فضای مجازی به صورت جامع مطرح نشده و شرایطی که به تعبیر مقام معظم رهبری امپراطوری رسانه بر جهان سلطه پیدا کرده است در حقیقت، ظهور فضای مجازی، جریان مسائل مختلف و وضعیت قوانین فضای مجازی باعث مطرح شدن چالش ها و تردیدهای بسیاری شده است؛ عدم وجود قوانین جدید و عدم انطباق قوانین موجود با شرایط روز جامعه، یک خلا بسیار بزرگ برای کشور است.

عدم حکمرانی قانونمند در فضای مجازی در حال حاضر خسارات زیادی را برای جامعه به باور آورده است و به طور غیرقابل جبرانی به سبک زندگی نسل

محمدحسن نامی وزیر اسبق ارتباطات و فناوری اطلاعات و رئیس سازمان مدیریت بحران کشور در یادداشتی اختصاصی به خلاءهای اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی پرداخت.

متن کامل یادداشت به شرح زیر است:

حکمرانی در یک تعریف جامع به تنظیم قوانین و فرآیندهایی اطلاق می شود که نحوه نقش آفرینی کنشگران و ذینفعان در فرآیند سیاست گذاری را تنظیم می کند. امروز با گسترش استفاده از فضای مجازی به همراه شرایط جدیدی که بستر اینترنت، برای تبادل اطلاعات ایجاد کرده است منجر به چالش های زیادی در این عرصه شده است که نیازمند بازتعریف مفاهیم حکمرانی در این حوزه مهم متناسب با نیازها و چالش های آن هستیم.

ما نیاز داریم که قانون به صورت کامل در تمامی موضوعات مرتبط با فضای مجازی وجود داشته باشد

در حقیقت آنجا که فضای مجازی می تواند بر جامعه اشرافیت پیدا کند و بیرون از محدوده حاکمیتی بر آن تاثیر گذار باشد و جامعه را به لحاظ ذهنی به سمت و سوی خاصی منتقل کند، نیازمند قانونمندی است. مثلا در کشور فرانسه دانش آموزان حق استفاده از تلفن همراه را در مدارس ندارند. در برخی از کشورها مانند ژاپن هم تلفن همراه نباید به داخل مدارس انتقال پیدا کند و تنها دانش آموزان می توانند از امکانات و سطح دسترسی تعریف شده به فضای مجازی که در مدارس وجود دارد استفاده کنند اما در کشور ما قواعد روشنی در این باره وجود ندارد و این می تواند آسیب جدی به مردم وارد کند.

ما نیاز داریم که قانون به صورت کامل در تمامی موضوعات مرتبط با فضای مجازی وجود داشته باشد و به این حوزه حیاتی برای کشور اشراف کامل داشته باشد اما زمانی که این کمبود احساس می شود باید با استفاده از دستورالعمل های دقیق این کمبود را برطرف و از خلا قانونی در این حوزه آسیب نبینیم.

سلطه جویانه خودش خواهد داشت؛ از این رو نقش نهادهای فرهنگی کشور اینجا بسیار پررنگ خواهد بود و در این جنگ تمام عیار فرهنگی ما نیازمند فعالیت بیش از پیش هستیم.

برخی از کشورها علی رغم اینکه قوانین خاصی در همه حوزه های فضای مجازی ندارند ولی به عنوان مسئولیت مدنی و مسئولیت دولتی، موارد مورد نیاز به صورت دستورالعمل هایی صادر می شود که می توانند حوزه فضای مجازی که یک حوزه غالب و تاثیر گذار هست و به بسیاری از قسمت هایی که نیاز به هدایت یا کنترل دارند، اشرافیت پیدا کنند؛ به طور مثال در آمریکا، سه رده بندی برای دسترسی افراد جامعه اعمال شده است؛ برای مثال در سطح خانواده و فرزندان این سه رده عبارت است از اینکه تا چه حد و تا چه سن و تا کجا دسترسی داشته باشند.

همچنین استرالیا در چهار سطح این میزان دسترسی ها را اعمال کرده است؛ بسیاری از کشورها هم اینگونه هستند. آلمان و فرانسه با توجه به اعتراضاتی که سال گذشته در این کشورها رخ داد، باز هم محدودیت هایی نه به صورت قانونی بلکه به صورت دستورالعمل برای کنترل فضای مجازی اعمال کردند.

سطح جهان تا حدود قابل توجهی پایین آورده است و شاهد بروز مشکلات حقوقی گسترده برای مردم و دولت ها هستیم لذا با این روند پیشرفت تکنولوژی، در آینده نیز خطرات و موارد پیش بینی نشده جدیدی ظهور خواهد کرد که نیازمند آینده پژوهی در ابعاد مختلف این حوزه هستیم و نیاز به تنظیم مقررات « رسانه های اجتماعی» در کشور را به خوبی نشان می دهد.

وقتی رهبر معظم انقلاب درباره فضای مجازی و اهمیت ویژه می فرمایند اگر "من امروز رهبر انقلاب نبودم حتما رئیس فضای مجازی کشور می شدم" همین یک جمله به عنوان سند راه حکمرانی قانونمند در فضای مجازی کفایت می کند و اهمیت نقش آفرینی راهبردی دستگاه های متولی در این حوزه را چندین برابر بیش از پیش می کند.

نگاه غرب یک ابزار برای هدایت و راهبری سبک زندگی و مدیریت افکار عمومی در جهان است

نگاه غرب و کشورهای غربی همانگونه که مقام معظم رهبری بارها به آن اشاره داشته اند به عنوان امپراطوری رسانه، یک ابزار برای هدایت و راهبری سبک زندگی و مدیریت افکار عمومی در جهان است و طبیعی است زمانی که غرب بزرگ ترین ابزارهای رسانه و فضای مجازی را در اختیار دارد، در مدیریت فرهنگی جوامع تاثیر بزرگی را در راستای منافع

درباره حکمرانی در فضای مجازی

۵ نکته کلیدی

امروز فضای مجازی دیگر **مجازی** نیست بلکه واقعیت رو به توسعه در زندگی مردم است؛ بنابراین، در فضای مجازی باید حکمرانی قانونمند وجود داشته باشد.

علت اینکه فضای مجازی کشورها و ول است، ناشی از **نبود حکمرانی قانونمند** است.

اگر در این زمینه خلأ قانونی دارید، قانون مورد نیاز را ایجاد کنید و براساس آن **زمام کار را به دست بگیرید**. همچنانکه در همه دنیا با جدیت این کار را می کنند.

نقض حکمرانی قابل قبول نیست. کشور در اختیار شما است و در قبال آن وظیفه و مأموریتی دارید و نباید اجازه دهید حکمرانی شما را نقض کنند

اگر فضای مجازی در کشور قانونمند شود، **تبدیل به فرصت** می شود اما بدون حکمرانی قانونمند، به تهدید تبدیل خواهد شد

رئیس کمیسیون آموزش مجلس:

مجلس برای قانونگذاری در حوزه فضای مجازی پیش قدم می شود ۴ راهبرد برای تحقق حکمرانی قانونمند

عضو هیئت رئیسه مجلس معتقد است علاوه بر حوزه‌های قانونگذاری، نیاز است راهبردهای دیگری مانند تکمیل شبکه ملی اطلاعات، تقویت شبکه‌های اجتماعی داخلی و... در دستور کار حکمرانی قانونمند در فضای مجازی قرار بگیرد.

درباره قانونمندی فضای مجازی در کشورهای غربی و عدم قائل شدن چنین حقی برای سایر کشورها، توضیح داد: در طول دوران اخیر ثابت شده است که کشورهای غربی خواهان پیشرفت سایر کشورها نیستند و حتی شیوه های حکمرانی خود را با تبلیغات گسترده و تعبیر کج و معوج اجازه نمی‌دهند در کشورهای دیگر اجرا شود. قانونمندی فضای مجازی نیز یکی از روشن‌ترین مثال‌های آن است. چنانچه رهبری هم اشاره کردند دولت فرانسه کوچکترین تخطی از قوانینش را با سخت‌ترین واکنش‌ها مواجه می‌کند و رفتار تندی با مالک تلگرام انجام می‌دهد. این مورد جزو نمونه‌هایی است که رسانه‌ای شده، اما بسیاری موارد دیگری هست که در داخل ایران اطلاعی از آن وجود ندارد.

مسیر صدور قوانین برای فضای مجازی مسیری سخت و پر مانع است

وی با بیان اینکه حکمرانی قاعده‌مند و با ضابطه بر فضای مجازی امری ضروری و اجتناب‌ناپذیر است و چه‌بسا اصلی‌ترین دلیلی که تا به امروز باعث شده این امر به تاخیر بیفتد، مقاومت گروه‌های ذینفع در این خصوص باشد، خاطرنشان کرد: متأسفانه قانونگذاری در حوزه فضای مجازی با سد محکم کسانی روبروست که از این وضعیت سود می‌برند و هر چه بتوانند مانع‌تراشی می‌کنند، از این رو مسیر صدور قوانین برای فضای مجازی، مسیری بسیار سخت و پرمانع است اما روشن است که چه میزان برای کشور و برای مردم وضع این قوانین ضروری و فوری است. عضو هیئت رئیسه مجلس

احمد نادری عضو هیئت رئیسه مجلس شورای اسلامی در گفتگو با پایگاه اطلاع‌رسانی مرکز ملی فضای مجازی، درباره بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار هیئت دولت پیرامون حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، اظهار داشت: برخلاف آن چه که به اسم آزاد گذاشتن مردم و عدم مداخله در امور شخصی ترویج می‌شود، کسانی که بیش از همه از عدم وجود قانون پیشرفته و حرفه‌ای برای فضای مجازی متضرر می‌شوند، خود مردم هستند و گروه‌های ذینفع و شبکه‌های فساد بیشترین استفاده را از این فضای بی‌قانونی می‌برند.

سیاستگذاری در حوزه فضای مجازی آمیخته شده لذا مجازی به سیاستگذاری اقتصادی و مالی ارتباط پیدا می‌کند و به همین نسبت گستردگی فضای مجازی و عدم حصر در مرز جغرافیایی موجب می‌شود سیاست بین‌الملل و دیپلماسی خارجی را نیز با خود به همراه داشته باشد؛ از طرفی جنبه‌های فرهنگی و آموزشی فضای مجازی قابل انکار نیست لذا سیاستگذاری در این حوزه یک دانش وسیع و تسلط بر حوزه‌های مختلف مدیریتی می‌طلبد. نادری تصریح کرد: با این وجود راه برای قانونگذاری درست در حوزه فضای مجازی وجود دارد و مجلس خود را موظف می‌بیند در این زمینه پیش قدم شود. علاوه بر حوزه‌های قانونگذاری نیاز است راهبردهای دیگری نیز در کنار آن در دستور کار حکمرانی قرار گیرد، مثلاً شبکه ملی اطلاعات باید با سرعت بیشتری تکمیل و راهاندازی شود، شبکه‌های اجتماعی داخلی تقویت شوند، اجماع جهانی برای مقابله با آسیب‌های فضای مجازی خارج از اراده کشورهای غربی و ایجاد حوزه مطالعات اجتماعی فضای مجازی در کشور تقویت شود. وی در پایان اظهار داشت: این راهبردها در کنار قانونگذاری درست و حرفه‌ای می‌تواند وضعیت مدیریت فضای مجازی کشور را از این حال خارج کند، به نحوی که نه تنها نگران آسیب‌های آن نباشیم، بلکه به یک کشور پیشرو در این خصوص تبدیل شویم و برای توسعه آن برنامه‌ریزی کنیم.

این فضا منافعشان را از دست دهند؛ دلیل دیگر عدم وجود وحدت مدیریتی در کشور برای فضای مجازی است که موجب می‌شود دستگاه‌های مختلف هماهنگ با هم عمل نکنند؛ همچنین عملکرد نامطلوب در حوزه فضای مجازی، حوزه عمومی را نسبت به این فضا بدبین کرده و اعتماد آن‌ها را کاهش داده است که با تبلیغات رسانه‌ای گسترده موجود از بیرون مرزها نیز ضریب این بی‌اعتمادی افزایش یافته است.

دانشیار مردم‌شناسی دانشگاه تهران یکی دیگر از عوامل را عدم اطلاع درست و دقیق از ماهیت فضای مجازی و دانش کم در این زمینه عنوان کرد و گفت: اگرچه ما در جنبه‌های تکنولوژیک تا حد خوبی جلو رفته‌ایم اما مطالعات اجتماعی و مردم‌شناسانه در این زمینه هنوز تازه پاست و لذا باید این جنبه نیز با سرعت بالاتری رشد پیدا کند تا بتوان بر اساس آن سیاست‌گذاری‌های صحیحی انجام داد.

راه برای قانون گذاری درست در فضای مجازی وجود دارد

این عضو هیئت رئیسه مجلس یکی از عوامل بسیار مهم در خصوص عدم قانونگذاری برای فضای مجازی را چندبعدی بودن آن دانست که موجب می‌شود با حوزه‌های بسیاری گره بخورد و متذکر شد: امروز کسب و کار و اقتصادهای نوپا تا حد زیادی با

نادری ادامه داد: به طور مثال انگلستان قوانین سفت و سختی در حوزه فضای مجازی و حفاظت از داده‌های عمومی و جرائم اینترنتی دارد، در آمریکا نیز مشابه همین قوانین در حوزه جرائم اینترنتی دیده می‌شود، علاوه بر اینکه قوانین حفاظت از کودکان در برابر اینترنت جزو دستور کار اصلی دولت‌های آمریکا قرار دارد. وی با بیان اینکه مطالعه قوانین فرانسه و آلمان نیز نشان می‌دهد قوانین سختگیرانه‌ای برای ایجاد امنیت در فضای مجازی و محافظت از حقوق کاربران وجود دارد، اظهار داشت: متأسفانه به محض اینکه ایران و کشورهای دیگر می‌خواهند فضای مجازی خود را قاعده‌مند کنند، آنچنان فضای رسانه‌ای علیه آن‌ها راه می‌اندازند که جلوی این کار را بگیرند، حتی اجازه نمی‌دهند قوانین کشورهای خودشان در کشورهای دیگر اجرا شود و این مسئله نشان از ادامه روند زورگویی این کشورها بر سایر ملت‌ها شوند به نحوی که تا جایی که بتوانند مانع از رشد و پیشرفت آن‌ها شوند. نادری درباره دلایل تعلل چند ساله در امر قانون گذاری در فضای مجازی و خالهای موجود در امر حکمرانی قانونمند، خاطر نشان کرد: عدم قانونگذاری مناسب در این حوزه عوامل متعددی دارد؛ یکی از عوامل چنانکه ذکر شد وجود گروه‌هایی است که در وضعیت موجود منفعت به دست می‌آورند و نمی‌خواهند با ضابطه مند شدن

عضو مجلس خبرگان رهبری:

دولت و مجلس اقدامات لازم را برای تحقق حکمرانی در فضای مجازی در دستور کار قرار دهند

عضو مجلس خبرگان رهبری گفت: دولت و مجلس با اهتمام به فضای مجازی، اقدامات لازم را برای تحقق حکمرانی در فضای مجازی در دستور کار قرار دهند.

باشد از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد. انتظار می‌رود دولت و مجلس با اهتمام به فضای مجازی، اقدامات لازم را برای تحقق حکمرانی در فضای مجازی در دستور کار قرار دهند.

دشمن با استفاده از فضای مجازی اهداف و توطئه‌هایی را علیه مردم ما طراحی کرده و ما با مدیریت صحیح می‌توانیم اهداف دشمن را خنثی کنیم.

حضور موثر در فضای مجازی برای حکمرانی آن ضروری است

این عضو مجلس خبرگان رهبری همچنین گفت که یکی از اقدامات لازم برای حکمرانی در فضای مجازی، حضور موثر در فضای مجازی است اما باید فضای مجازی ضابطه‌مند و قانونمند باشد.

آیت‌الله صفایی بوشهری با بیان اینکه «فضای مجازی بستر تهدیدها و فرصت‌هاست» گفت: مقام معظم رهبری فرمودند که اگر فضای مجازی رها

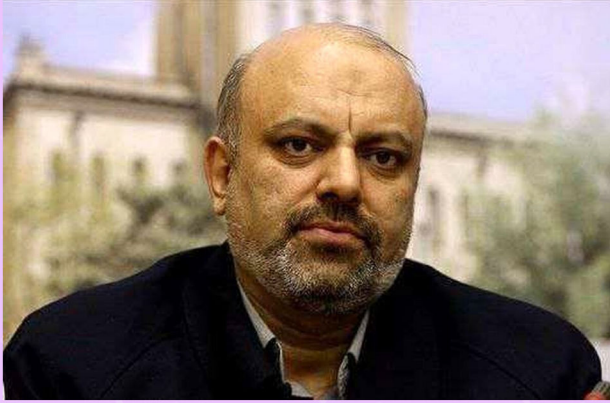
آیت‌الله غلامعلی صفایی بوشهری عضو مجلس خبرگان رهبری با بیان اینکه فضای مجازی یکی از مهمترین مسائل کشور است، گفت: فضای مجازی بدون نظم، قانون و ضابطه نمی‌تواند باشد و اگر در فضای مجازی قانون حاکم نباشد، بی‌اخلاقی حاکم خواهد شد.

وی با بیان اینکه فضای مجازی باید بستر آموزش باشد و فعالیت‌های اخلاقی در آن حاکم باشد، تصریح کرد: فضای مجازی امروز اهمیت چندانی پیدا کرده است و این اهمیت به ما می‌گوید که نباید اجازه دهیم دشمن از این فضا به عنوان ابزار علیه جامعه ما استفاده کند. وی خواستار اعمال حکمرانی در فضای مجازی شد و افزود:

رئیس کمیسیون آموزش مجلس:

درباره فضای مجازی قانون داریم، مهم اجرای قانون است

رئیس کمیسیون آموزش مجلس گفت: درباره فضای مجازی، قانون به اندازه‌ای که نیاز باشد، وجود دارد؛ به نظرم آنچه باعث شده که وضعیت فضای مجازی به اینجا برسد، عدم اجرای کامل و صحیح قانون است.

گفت: به نظرم درباره فضای مجازی، قانون به اندازه‌ای که نیاز باشد، وجود دارد و من فکر می‌کنم مشکلی از لحاظ قانون و قانون‌گذاری وجود نداشته باشد. به نظرم آنچه باعث شده که وضعیت فضای مجازی به اینجا برسد، عدم اجرای کامل و صحیح قانون است باید مجلس درباره اجرای قانون ناظر باشد و نظارت دقیقی نسبت به قوانینی که مصوب کرده، داشته باشد.

باشد، در برخی موارد تبدیل به مرکز تولید و توزیع محتواهای نامناسب شده و این موضوع، امنیت روحی و روانی جامعه ما را تهدید می‌کند.

نیازمند حکمرانی کامل در حوزه فضای مجازی هستیم

منادی با بیان اینکه برخی بی‌اطلاعی از وضعیت حکمرانی فضای مجازی در کشورهای دیگر اظهار نظر می‌کنند و تصور می‌کنند که در خیلی از کشورها در حوزه فضای مجازی حکمرانی وجود ندارد، گفت: بسیاری از کشورها در حوزه فضای مجازی، ضابطه مند هستند و برای مسائل فضای مجازی، حکمرانی قانونمند اعمال می‌کنند و این کاملاً مشهود است. وی در پاسخ به این سؤال که آیا لازمه حکمرانی در فضای مجازی، قانون‌گذاری در مجلس است،

علیرضا منادی سفیدان نماینده مردم تبریز و رئیس کمیسیون آموزش، تحقیقات و فناوری مجلس شورای اسلامی، بیان اینکه موضوع فضای مجازی یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های مقام معظم رهبری بوده و حتی ایشان بارها درباره مصادیق آسیب‌ها، تهدید و فرصت‌ها در فضای مجازی نظرات خودشان را بیان کرده اند، گفت: برای اینکه فضای مجازی به یک فرصت برای کشور تبدیل شود، ضرورت دارد که حکمرانی کشورمان در این فضا محقق شود.

وی، مهمترین مسئله اجتماعی کشور را اکنون فضای مجازی دانست و با بیان اینکه فضای مجازی نیازمند، حکمرانی معقول و منطقی است، گفت: اکنون فضای مجازی به جای آنکه محلی برای آموزش برای جوانان و نوجوان ما

نشان کرد: اکنون در برخی کشورها مشاهده کردیم که این شبکه‌های اجتماعی، پذیرفتند که باید قوانین آن کشورها را رعایت کنند؛ باید همین رویکرد در کشور ما هم رخ دهد.

در حوزه فضای مجازی هستیم و باید به عنوان یک اولویت مورد توجه دولت چهاردهم قرار بگیرد. منادی با بیان اینکه، برخی اپلیکیشن‌ها و پیام رسان‌ها که در بستر فضای مجازی فعالیت می‌کنند باید چارچوبی برای فعالیت خود داشته باشد و اینطور نباشد که بدون ضابطه باشند، خاطر

رئیس کمیسیون آموزش مجلس، همچنین گفت: بنده در جلساتی که درباره اعتماد به وزرای پیشنهادی برگزار شد نیز گفتم که یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های دولت چهاردهم باید توجه به فضای مجازی باشد؛ توجه به فضای مجازی از این نظر مهم است که ما نیازمند حکمرانی کامل

برای اینکه فضای مجازی به یک فرصت برای کشور تبدیل شود، یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های دولت چهاردهم باید توجه به این فضا باشد

در فضای مجازی باید حکمرانی قانونمند وجود داشته باشد. رها و ول بودن فضای مجازی ناشی از نبود حکمرانی قانونمند است و اگر در این زمینه خلأ قانونی دارید، قانون مورد نیاز را ایجاد کنید.

آمادگی کامل مجلس برای کمک به حل مشکلات و خلاءها در فضای مجازی

محمد صالح جوکار

رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس مجلس آمادگی کامل برای کمک به حل مشکلات و خلاءها در فضای مجازی دارد و امیدواریم همکاری مجلس و دولت در حوزه حکمرانی در فضای مجازی منجر به نتایج مطلوب شود.

آغاز جلسات کمیسیون صنایع مجلس برای اصلاح قوانین موضوعه

رضا علیزاده

رئیس کمیسیون صنایع مجلس وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات، حوزه تخصصی کمیسیون صنایع مجلس است و ما از ماه های آتی جلسات مستمری را شروع می کنیم تا اگر نیاز به اصلاح قوانین و یا تصویب قانون جدید است.

نیازمند بازنگری بیشتر در حوزه حکمرانی در فضای مجازی هستیم

احمد راستنیه

سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس نیازمند بازنگری بیشتر در حوزه حکمرانی در فضای مجازی هستیم. دولت، مجلس و قوه قضائیه باید همراه باشند و با درک اهمیت این موضوع، برای اعمال حکمرانی در فضای مجازی ورود کنند.

مجلس باید نظارت دقیقی نسبت به قوانین حوزه فضای مجازی داشته باشد

علیرضا منادی

رئیس کمیسیون آموزش مجلس آنچه باعث شده که وضعیت فضای مجازی به اینجا برسد، عدم اجرای کامل و صحیح قانون است. باید مجلس درباره اجرای قانون ناظر باشد و نظارت دقیقی نسبت به قوانینی که مصوب کرده، داشته باشد.

دولت، مجلس، شورای عالی فضای مجازی زمینه حکمرانی قانونمند و اصولی را فراهم کنند

علی بابایی

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس دولت، مجلس، شورای عالی فضای مجازی و سایر نهادهای مسئول موظفند با پیروی از توصیه مقام معظم رهبری، زمینه حکمرانی قانونمند و اصولی را با نگاه به نیازهای جامعه و بخش خصوصی فراهم کنند.

دولت، مجلس، شورای عالی فضای مجازی زمینه حکمرانی قانونمند بر فضای مجازی را فراهم کنند

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس گفت: دولت، مجلس، شورای عالی فضای مجازی و سایر نهادهای مسئول موظف اند تا با پیروی از توصیه مقام معظم رهبری، زمینه حکمرانی قانونمند و اصولی را با نگاه به اقتضات کشور و همچنین نیازهای جامعه و بخش خصوصی فراهم کنند.

تربیت فرزندان و روابط درون خانوادگی مواجه هستیم لذا باید با سرعت در زمینه حکمرانی بر فضای مجازی اقدام کنیم.

بابایی اضافه کرد: دولت، مجلس، شورای عالی فضای مجازی و سایر نهادهای مسئول موظف اند تا با پیروی از توصیه مقام معظم رهبری، زمینه حکمرانی قانونمند و اصولی را با نگاه به اقتضات کشور و همچنین نیازهای جامعه و بخش خصوصی فراهم کنند.

وی در ادامه خاطر نشان کرد: در گذشته نگاه صفر و صدی در این زمینه حاکم بود. برای مثال برخی قائل به رها کردن فضای مجازی بودند اما هنر حکمرانی باید گشودن راه های جدیدی باشد که هم پیشرفت داخلی در نظر گرفته شود، هم حقوق مردم تامین شود و هم تسلط حاکمیت بر امنیت سایبری و جلوگیری از متضرر شدن مردم لحاظ شود.

باید با حکمرانی قانونمند در فضای مجازی از رها بودن این فضا جلوگیری کنیم

وی با اشاره به دستگیری اخیر پاول دوروف مالک تلگرام در فرانسه، اظهار داشت: ماجرای اخیر نشان دهنده میزان اهمیت تسلط بر پلتفرم ها در کشورهای اروپایی است که حتی حاضرند تا پای دستگیری و استفاده از زور پیش بروند؛ ما باید با استفاده از حکمرانی مبتنی بر قانون، از رها و ول بودن فضای مجازی جلوگیری کنیم و این کار، شدنی است. رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: کم کاری های گذشته موجب شده تا برخی از حقوق مردم در این زمینه دچار آسیب جدی شود و مادر مواردی با سرقت اطلاعات شخصی و یا نگرانی خانواده ها در زمینه

دکتر علی بابایی رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی درباره فرمایشات اخیر رهبر معظم انقلاب در دیدار با هیئت دولت چهاردهم که فرمودند در فضای مجازی باید حکمرانی قانونمند وجود داشته باشد، گفت: مسئله نحوه حکمرانی در فضای مجازی یکی از موضوعاتی است که همه کشورها با آن سر و کار دارند؛ هر کشوری بنا بر میزان قدرت و پیشرفت خود در حوزه فناوری یا استفاده از سایر ابزارها تلاش می کند تا حکمرانی خود را بر حوزه فضای مجازی از دست ندهد.

حکمرانی قانونمند یعنی دفاع از حقوق مردم در فضای مجازی و ارائه خدمات جدید به آحاد جامعه

رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس گفت: تأکید مقام معظم رهبری بر ایجاد یک حکمرانی قانونمند در فضای مجازی برای این است که بتوانیم از حقوق مردم در فضای مجازی دفاع کرده و به آحاد جامعه، خدمات جامعی ارائه کنیم.

دولت، بلکه مجلس نیز نسبت به ضرورت اهتمام به حکمرانی در فضای مجازی باید مصمم باشد و شرایطی را برای مقابله با تهدیدهایی که متوجه فضای مجازی است، فراهم کند.

فضای مجازی باید توسط خردمان حکمرانی شود

جوکار با بیان اینکه مقام معظم رهبری فرمودند که اگر فضای مجازی مورد توجه قرار نگیرد از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد، افزود: در حال حاضر ما شاهد هستیم که بخش اعظمی از حکمرانی در حوزه فضای مجازی توسط دیگران انجام می‌شود. اکنون همه ما وقتی

وی با اشاره به تأکید مقام معظم رهبری بر قانونمندی در فضای مجازی، ادامه داد: تأکید مقام معظم رهبری در حکمرانی قانونمند در فضای مجازی این است که در این فضا هرج و مرج وجود دارد و رها بودن فضای مجازی باید مدیریت شود. برخی تصور می‌کنند که باید فضای مجازی رها باشد تا آسیب‌های آن کمتر شود در حالی که فضای مجازی بدون توجه و حکمرانی، آسیب‌های جدی به کشور و مردم خواهد زد و باید در این زمینه برنامه‌ریزی اساسی صورت بگیرد. رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس اظهار داشت: دولت باید یک ساماندهی جدی در حوزه حکمرانی قانونمند در فضای مجازی است؛ امروز نه تنها

محمد صالح جوکار رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس شورای اسلامی درباره تأکید مقام معظم رهبری بر اهمیت و ضرورت حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، گفت: فضای مجازی در واقع یک فضای حقیقی است و ما در گذشته بیشتر در فضای حقیقی ارتباط برقرار می‌کردیم اما امروز فضای مجازی در اختیار ماست و این فضا، یک وسعت لایتناهی دارد و محدودیتی در این فضا وجود ندارد، بنابراین برای اینکه این فضا هم در قالب حکمرانی باشد و بتواند یک نظم و انضباطی در آن مقرر کرد، حکمرانی در فضای مجازی ضرورت است.

انتظار دارد که همکاری مجلس و دولت در حوزه حکمرانی در فضای مجازی منجر به نتایج مطلوب شود.

کردیم و بسیاری از زیرساخت های آن هم آماده شده است و امروز به راحتی می توانیم این زیرساخت ها را کامل کنیم و این شبکه ملی که در واقع بستر ارائه خدمات با کیفیت به مردم است، زودتر در دسترس مردم قرار بگیرد.

وی در پایان گفت: مجلس شورای اسلامی آمادگی کامل خود را برای کمک به حل مشکلات و خلاءها در فضای مجازی را به دولت اعلام کرده است و انتظار دارد که همکاری مجلس و دولت در حوزه حکمرانی در فضای مجازی منجر به نتایج مطلوب شود.

مردم در فضای مجازی دفاع کرده و به آحاد جامعه، خدمات جامعی ارائه کنیم چرا که فضای مجازی برای ما فرصت است و باید حتما از این فرصت استفاده درست شود. جوکار ادامه داد: گذشته از این، ما طی یک دهه گذشته بحث شبکه ملی اطلاعات را مطرح کردیم و بسیاری از زیرساخت های آن هم آماده شده است و امروز به راحتی می توانیم این زیرساخت ها را کامل کنیم و این شبکه ملی که در واقع بستر ارائه خدمات با کیفیت به مردم است، زودتر در دسترس مردم قرار بگیرد.

وی در پایان گفت: مجلس شورای اسلامی آمادگی کامل خود را برای کمک به حل مشکلات و خلاءها در فضای مجازی را به دولت اعلام کرده است و

متوجه اهمیت فضای مجازی هستیم و باید درک کنیم که این فضا باید توسط کشور خودمان حکمرانی شود نه توسط بیگانگان.

وی خاطر نشان کرد: ما به صورت روزمره شاهد هستیم که انواع توهین ها و تهمت ها و همچنین ولنگاری هایی در فضای مجازی رخ می دهد و شاید خیلی از افراد چه در خارج از کشور و چه در داخل کشور بر اساس داتقه مخاطبین خودشان محتواهایی تولید می کنند که هیچ گونه سنخیت و قرابتی با فرهنگ ایرانی - اسلامی ما ندارد که این، مشکلات جدی برای ما ایجاد کرده است که قطعا در آینده این مشکلات بیشتر هم خواهد شد.

رئیس کمیسیون شوراها و امور داخلی مجلس خاطرنشان کرد: تأکید مقام معظم رهبری بر ایجاد یک حکمرانی قانونمند در فضای مجازی برای این است که بتوانیم از حقوق

تأکید مقام معظم رهبری بر ایجاد یک حکمرانی قانونمند در فضای مجازی برای این است که بتوانیم از حقوق مردم در فضای مجازی دفاع کرده و به آحاد جامعه، خدمات جامعی ارائه کنیم

سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس: حکمرانی در فضای مجازی اولویت مجلس و دولت باشد

سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس با بیان اینکه حکمرانی در فضای مجازی اولویت مجلس و دولت باشد، گفت: انتظار می‌رود مجلس و دولت با رصد دقیق موضوعات، درباره فضای مجازی و آسیب‌هایی که در آن وجود دارد، به صورت جدی ورود کنند.

صورت گرفته است و در خیلی از کشورها وقتی فردی از فضای مجازی برای انتشار محتواهای غیراخلاقی استفاده کند، قطعاً مورد مجازات قرار می‌گیرد چرا که قانون‌گذار، درباره این موضوع جرم‌انگاری کرده است. راستیه با بیان اینکه، اکنون وقت آن رسیده است که همه دستگاه‌های حاکمیتی نسبت به هشدارها و توصیه‌های مقام معظم رهبری درباره ضرورت حکمرانی در فضای مجازی هوشیارانه عمل کنند، گفت: انتظار می‌رود مجلس و دولت با رصد دقیق موضوعات، درباره فضای مجازی و آسیب‌هایی که در آن وجود دارد، به صورت جدی ورود کنند.

سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس با اشاره به انتشار برخی اکاذیب در بستر فضای مجازی که موجب تشویش ذهن عمومی

مرکز ملی فضای مجازی باید بتواند مستقیم یا غیر مستقیم لایحه تنظیم کند

وی افزود: امروز دشمن تلاش دارد از طریق فضای مجازی توطئه‌های خود علیه ملت ایران را عملی کنند و ما نباید اجازه دهیم این فضا مورد سواستفاده دشمن قرار بگیرد. سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس با بیان اینکه در موضوع حکمرانی در فضای مجازی باید در نظر داشت که بسیاری از کشورهای دنیا نسبت به موضوع حکمرانی در فضای مجازی اهتمام داشته و نسبت به این موضوع قانون‌گذاری کرده‌اند، تصریح کرد: در برخی کشورها، موضوع فضای مجازی به عنوان یک اولویت موثر در جامعه مورد توجه قرار گرفته است؛ مثلاً در حوزه محتواهای غیراخلاقی، جرم‌انگاری

احمد راستینه سخنگوی کمیسیون فرهنگی مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه فضای مجازی نیازمند حکمرانی دقیق است و این فضا با توجه به تاثیر و نقشی که در جامعه دارد، نمی‌تواند رها و بدون ضابطه باشد، گفت: این حق و وظیفه حاکمیت است که در فضای مجازی حکمرانی کند و اگر حکومت، حکمرانی در فضای مجازی را رها کند، قطعاً دشمن در این فضا حکمرانی خواهد کرد و تردیدی در این مهم نیست.

در موضوع فضای مجازی، باید همه دستگاه‌ها همراه و یکصدا باشند

راستینه در پایان اظهار داشت: در موضوع فضای مجازی، باید همه دستگاه‌ها همراه و یکصدا باشند؛ دولت، مجلس و قوه قضائیه باید همراه باشند و با درک اهمیت این موضوع، برای اعمال حکمرانی در فضای مجازی ورود کنند.

شده است، گفت: باید درباره انتشار مطالبی که تشویش اذهان می‌شود و آرامش مردم را هدف قرار می‌دهد، حساسیت لازم را داشته باشیم. البته قانونی درباره برخورد با جرایم رایانه‌ای داریم که مشمول برخورد با بی‌اخلاقی‌های در شبکه‌های اجتماعی و فضای مجازی می‌شود، خوب است اما به نظر می‌رسد نیازمند بازنگری بیشتر در حوزه حکمرانی در فضای مجازی هستیم. وی خواستار توجه مجلس و دولت به موضوع حکمرانی در فضای مجازی شد و گفت: همان‌طور که مقام معظم رهبری فرمودند، اگر فضای مجازی مورد غفلت قرار بگیرد از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد.

این نماینده مجلس تصریح کرد: اکنون ضرورت دارد که فضای مجازی را ضابطه‌مند کنیم تا کسانی که می‌خواهند فعالیت سالمی در فضای مجازی داشته باشند بتوانند فعالیت خود را ادامه بدهند و شرایط و بستر برای فعالیت مناسب هموار شود.

راستینه در پایان اظهار داشت: در موضوع فضای مجازی، باید همه دستگاه‌ها همراه و یکصدا باشند؛ دولت، مجلس و قوه قضائیه باید همراه باشند و با درک اهمیت این موضوع، برای اعمال حکمرانی در فضای مجازی ورود کنند.

پیشنهادات نماینده مردم تهران در مجلس برای اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

زهرة سادات لاجوردی نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی معتقد است، دولت باید از کنترلگری غیرهدفمند و پرهزینه برای مردم به سمت کنترل قانونمند که هزینه های مردم را کاهش و امنیت آنها را افزایش میدهد حرکت کند.

لاجوردی درباره اقداماتی که دولت برای این حکمرانی قانونمند باید انجام دهد و نقش دولت، وزارت ارتباطات و شورای عالی فضای مجازی در این زمینه خاطرنشان کرد: دولت‌ها باید توجه داشته باشند که دو قلمرو حکومتی دارند یعنی فضای جغرافیایی واقعی و فضای جغرافیای مجازی که این دو مرتبط و مکمل یکدیگرند و تصور در اداره فضای مجازی به معنای ترویج و گاه حتی تشویق بی‌قانونی در فضای واقعی نیز خواهد شد. اولین اقدامی که دولت باید انجام دهد تغییر باورها به سمت و سوی صحیح، متعارف و جاری در دنیا است.

عضو کمیسیون اجتماعی مجلس تصریح کرد: دولت باید از سمت کنترلگری غیرهدفمند و پرهزینه برای مردم به سمت

قانونمندی فضای مجازی و اشراف بر آن در قالب حکمرانی مهم و ضروری است

وی با بیان اینکه قانونمندی فضای مجازی و اشراف بر آن در قالب حکمرانی، از جهات مختلف، مهم و ضروری است و امنیت سلامت و منفعت مردم یکی از جنبه‌های اصلی این ضرورت است، گفت: هدف ما باید خروج از موضع انفعالی به موضع فعال و اثرگذار باشد و طبیعتاً سیاست‌ها و ملاک‌هایی بدین منظور باید لحاظ گردد؛ از جمله این سیاست‌ها راه اندازی و بهره برداری از شبکه ملی اطلاعات، حاکمیت داده، تقویت فناوری های نوظهور فضای مجازی، توجه به نقش شبکه‌های جهانی در جنگ‌های نرم و هیبریدی، و بومی‌سازی تجهیزات فناورانه می‌باشد.

زهرة سادات لاجوردی نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی درباره معیارهای حکمرانی قانونمند در فضای مجازی که در بیانات رهبر معظم انقلاب در دیدار با هیئت دولت مطرح شد، اظهار داشت: همه‌ی کشورها حاکمیت ملی خود را به فضای مجازی گسترش داده‌اند، هرچند روش‌های متفاوتی پیرامون شیوه‌های اعمال این حاکمیت بکار می‌گیرند. موضع فعلی برخی کشورها تسلط بر فضای مجازی جهانی است اما ما در کنترل و نظارت بر جغرافیای فضای مجازی خودمان نیز در حالت آسیب پذیر قرار داریم و به همین دلیل، رهبر معظم انقلاب در سخنان اخیر خودشان با اعضای دولت چهاردهم یکی از محورهای اصلی حرکت دولت را حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، دستیابی به فناوری و لایه‌های زیرساختی هوش مصنوعی عنوان کردند.

متأسفانه حکمرانی سایبری ما دچار خلأهای فراوانی است

وی افزود: یک اقدام تقنینی مناسب زمانی صورت می‌پذیرد که حقوق و تکالیف همه افراد مرتبط، بخش‌های خصوصی و دولتی و سازوکارها و ضمانت‌های اجرایی بصورت شفاف و متقن مشخص شده و انسجام یافته باشد. متأسفانه حکمرانی سایبری ما دچار خلأهای فراوانی است لذا باید با وضع قوانین شفاف و صریح، نظارت و کنترل‌پذیر کردن قوانین و پیش‌بینی اجرای قانون و مقررات با وضع ضمانت‌های اجرایی لازم و نیز امکان بروز رسانی مقررات در کمترین زمان ممکن، به این مهم دست یافت تا این سردرگمی و انباشت خلأها پایان یابد.

باشد. باید شورای عالی فضای مجازی به عنوان نهاد تخصصی ذیربط به همراه دولت نقشه راه حکمرانی قانونمند در فضای مجازی را تدوین، وزارت ارتباطات زیرساختهای فناورانه لازم و کافی را ایجاد و دستورالعمل‌ها را مشخص کند و اگر در موردی به تصویب قوانین موضوعی خاصی نیاز بود، لایحه مورد نظر به مجلس تقدیم شود و کمیسیون‌های مربوطه از بعد نظارتی که دارند انجام کار را از دستگاه‌های ذیربط پیگیری نمایند.

لاجوردی درباره ابزارهای مجلس در زمینه نظارت و پیگیری حکمرانی قانونمند، اظهار داشت: در معنای ساده، حکمرانی یعنی تنظیم روابط به منظور تأمین حقوق و تعیین وظایف. محور اقدامات ما باید از بین رفتن آسیب‌های فضای مجازی و ارتقای کارآمدی آن باشد تا ضمن حفظ استقلال جغرافیای مجازی کشور، مردم بتوانند با آرامش خاطر از این فضا استفاده صحیح نموده و یک زندگی سالم داشته باشند.

کنترل قانونمند که هزینه‌های مردم را کاهش و امنیت آنها را افزایش می‌دهد حرکت کند. دولت می‌بایست از ظرفیت‌های سیاستگذاری، علمی، تخصصی و فناوری مجموعه‌های ذیربط خود مانند وزارت ارتباطات و معاونت علمی و فناوری استفاده کند، بدین معنی که هم سازوکار قدرت فنی و ابزاری، هم سازوکار فرهنگ‌سازی در زمینه حقوق و تکالیف افراد حقیقی و حقوقی، و هم سازوکار قانونی را به کار بندد تا چارچوب رفتاری و بایدها و نبایدها مشخص شود.

وظیفه دولت باید براساس نیاز روز به ایفای نقش حاکمیت در حکمرانی بر فضای مجازی باشد

نماینده مردم تهران در مجلس با تأکید بر اینکه دولت وظیفه دارد از استقلال، هویت و فرهنگ ملی و بومی کشور دفاع کند و قانونمند کردن فضای مجازی بویژه در عصری که بخش مهمی از تهاجمات و تعدی‌های بین‌المللی در این عرصه حاکی از لزوم اقدام بموقع، کارآمد، کافی و متقابل در برابر رویکرد سایر دولت‌ها بخصوص دولتهای متخاصم در فضای مجازی است، گفت: وظیفه دولت باید براساس نیاز روز به ایفای نقش حاکمیت در حکمرانی بر فضای مجازی

تاکید نماینده تهران در مجلس بر اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی با مشارکت مردم

نماینده تهران در مجلس بر اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی از طریق مشارکت مردم در آن تاکید کرد.

و ول بودن این فضا شود و یک فضای امن برای مردم فراهم کند. ظهره وند با بیان اینکه در همه جای دنیا شبکه های اجتماعی تحت یک حکمرانی قانونمند است و مثلا حدود دسترسی فرزندان به فضای مجازی برای خانواده ها معلوم شده است، تصریح کرد: در گام اول باید برای مردم این مسئله را تشریح کرد و نباید بدون آمادگی ذهنی و فکری آنچه میخواهیم اعمال کنیم و باید نگرانی ها را با مردم در میان بگذاریم.

وی افزود: برخی فکر می کنند کنترل بر فضای مجازی ناشی از نگرانی هایی است که صاحبان قدرت دارند و می خواهند با نظارت بر فضای مجازی خودشان آسیب نبینند درحالی که باید به مردم گفت اینجا بحث منافع عمومی و منافع ملی در میان است نه

باید توام با پیشرفت تکنولوژی، فضای مجازی قانونمند شود و این مهم وظیفه حکمران است تا فضایی امن برای مردم فراهم کند

ابوالفضل ظهره وند نماینده مردم تهران در مجلس شورای اسلامی درباره بیانات رهبر انقلاب در دیدار با هیئت دولت چهاردهم پیرامون حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، اظهار داشت: اگر فضای وب را به یک بازار تشبیه کنیم، نیازمند مجموعه مقررات و قوانین است و گرنه حضور در این بازار خسارت بار خواهد بود. همانطور که در بازار فروش اجناس با نظارت، کنترل کیفیت و اصالت و جلوگیری از کلاهبردی و جرم صورت می گیرد، فضای مجازی هم نیازمند حکمرانی قانونمند است. نماینده مردم تهران در مجلس با بیان اینکه مردم کنترل و نظارت بر بازار را وظیفه حکمران می دانند، گفت: در فضای مجازی وظیفه حکمران است که نظارت خود را اعمال کند و مانع از خسارت های احتمالی

ظهره وند با بیان اینکه مجلس باید از انباشت و تولید قانون جلوگیری کند، گفت: دولت باید در شکل لایحه از مجلس درخواست قانون کند و مجلس روی آن کار کند. بهترین روش اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، مشارکت دادن مردم و آشنا کردن آنها با مسائلی است که بنیان خانواده ها را از بین می برد و منجر به فساد و کلاهبرداری می شود و باید با تذکر و سواد رسانه آنها را وارد صحنه کنیم.

قانونمندی متأسفانه مشکل دارند که باید آن را اصلاح کرد؛ از طرفی ما باید بدانیم تغییرات در فضای مجازی آنقدر سریع است که گاه در قانونمند کردن عقب می مانیم و باید توأم با پیشرفت تکنولوژی، فضای مجازی قانونمند شود؛ همچنین عده ای تعارض منافع دارند و فکر می کنند با قانونمند شدن فضای مجازی اینها خسارت می بینند و وضعیت کنونی به نفع آنهاست که باید برای این موارد فکری کرد.

منافع یک جریان و فرد. قانونمند کردن محدود کردن اطلاع رسانی و گردش اطلاعات نیست و اگر ما درست قانونمند کردن را تشریح کنیم و معایب ول بودن فضای مجازی را بگوییم، خود مردم خواستار مداخله گری دولت می شوند. عضو کمیسیون امنیت ملی مجلس با بیان اینکه مشارکت مردمسالاری یعنی همین که نظرات مردم را در اعمال حاکمیت در نظر بگیریم، گفت: اولاً برخی در درک و دریافت

نماینده مردم تبریز در مجلس:

فضای مجازی بدون حکمرانی از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد

نماینده مردم تبریز در مجلس با بیان اینکه فضای مجازی بدون حکمرانی از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد، بر لزوم اعمال حکمرانی قانونمند در فضای مجازی تاکید کرد.

دربگیرنده منافع کاربران و لایحه‌ای دقیق به مجلس ارائه کند که این لایحه مخاطبان فضای مجازی باشد. وی افزود: در لایحه‌ای که باید دولت به مجلس ارائه دهد باید تمام جوانب در نظر گرفته شود؛ هم قوانین و حساسیت‌های امنیتی باید در نظر گرفته شود و هم حقوق کاربران؛ ما فضای مجازی را برای استفاده صحیح می‌خواهیم اما دشمنان، فضای مجازی را برای ایجاد انحراف در جوانان ما و برای اقدامات ضدامنیتی می‌خواهند لذا در چنین شرایطی، تصمیم‌گیری در فضای مجازی نیازمند نگاه جامع و کامل است. نماینده مردم تبریز در مجلس گفت: اگر حکمرانی در فضای مجازی به صورت کامل و جامع و شفاف نباشد، زمینه برای اعمال رفتارهای سلیقه‌ای فراهم خواهد شد؛ تنها راه مقابله با رفتارهای سلیقه‌ای، تعیین مرزهای فعالیت در فضای مجازی است.

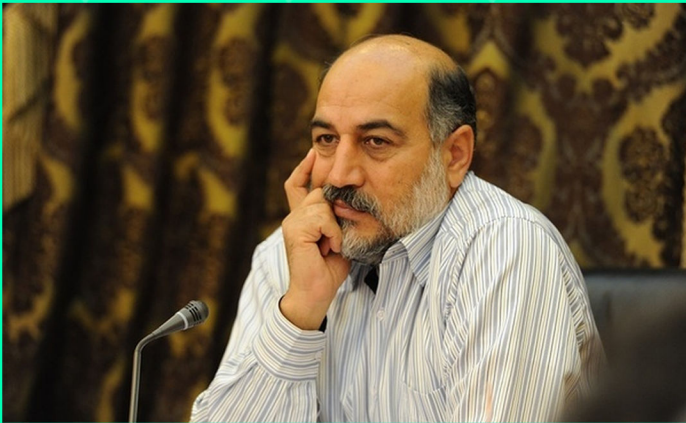
باید اینترنت پر سرعت برای کسانی که می‌خواهند از فضای مجازی مجازی استفاده سالم کنند فراهم شود

وی با بیان اینکه فضای مجازی بدون حکمرانی از فرصت به تهدید تبدیل خواهد شد، گفت: آنکه در فضای مجازی باید محدود شود، دشمن است و کسانی که نمی‌خواهند از فضای مجازی استفاده سالم کنند، باید محدود شود و در عین حال کسانی که می‌خواهند از فضای مجازی استفاده درست اقتصادی داشته باشند، باید از اینترنت پرسرعت بهره‌برده و در فضای مجازی حضور داشته باشند. عضو کمیسیون اجتماعی مجلس گفت: پیشنهاد ما این است که برای حکمرانی در فضای مجازی همه دستگاه‌ها و نهادهای دخیل در این حوزه، نظرات کارشناسی خود را مطرح کنند و دولت باید با بهره‌گرفتن از نظرات کارشناسی،

رضا صدیقی نماینده مردم تبریز در مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه فضای مجازی یک فرصت بزرگ پیش روی کشور است و همه دلسوزان به اینکه فضای مجازی یک بستر برای پیشرفت کشور است، اذعان دارند، گفت: به نظر من باید در فضای مجازی سیاست‌گذاری‌های صحیحی انجام دهیم که کشور را در مسیر پیشرفت قرار داده و زمینه استفاده سالم از فضای مجازی را فراهم کنیم. وی با بیان اینکه حکمرانی در فضای مجازی مستلزم قانون‌گذاری در مجلس و ارائه لایحه از سوی دولت به مجلس است، تصریح کرد: پیشنهاد من این است که دولت با بررسی شرایط در فضای مجازی، یک لایحه جامع به مجلس بدهد تا زمینه بررسی دقیق‌تر و کارشناسی‌تر آن در مجلس نیز فراهم باشد؛ لایحه‌ای که در آن مردم بتوانند فعالیت سالمی در فضای مجازی داشته باشد.

تکمیل مسیر سیاست گذاری با قانون گذاری؛ الزام حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

نماینده دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی معتقد است که باید روندی که با همت شورای عالی فضای مجازی در سیاست گذاری برای فضای مجازی آغاز شده، به قانون گذاری در مجلس ختم شده و روند حکمرانی بر فضای مجازی تکمیل شود.

فضای مجازی بسیار بسط پیدا کرده و کارهای بزرگی که در دنیای واقعی امکان تحقق آن وجود نداشت در این فضا در کمترین زمان و بدون محدودیت امکانپذیر است لذا این فضا به شدت نیازمند قانون است تا مشابه فضای حقیقی مردم بتوانند به نهادهای قانونی و امنیتی برای احقاق حقتشان مراجعه کرده و این نهادها نیز به قوانین این حوزه تکیه کرده و استناد کنند بنابراین اگر این مسیر به درستی ترسیم نشده باشد امکان ایجاد شرایط ظلم به مردم فراهم شده و عدالت اجتماعی خدشه دار خواهد شد. بر همین اساس در دنیا این مهم به جدیت پیگیری و محقق شده است و همانطور

استکبارگران جای قانون را بگیرد. بنابراین برای بسط عدالت در جامعه دولت ها نسبت به قانونگذاری اقدام می کنند تا جایی که بسیاری از اندیشمندان و فلاسفه اعتقاد دارند قانون بد برای یک جامعه بهتر از بی قانونی است.

فضای مجازی در حکمرانی، تحول ایجاد کرده است

در نظام کشورداری و حکمرانی، فضای مجازی تحول بسیاری ایجاد کرده و قرار بر این بوده که این فضا در کنار فضای حقیقی و واقعی زندگی مطلوب تری را برای مردم ایجاد کند چون محدودیت های فضای واقعی در این فضا وجود ندارد و زمان در

دکتر لطف الله سیاهکلی نماینده دوره یازدهم مجلس شورای اسلامی طی یادداشتی به موضوع الزامات حکمرانی قانونمند بر فضای مجازی پرداخت.

متن کامل این یادداشت به شرح ذیل است:

انسان به شکل اجتماعی زندگی کرده و این زیست اجتماعی نیازمند زیرساختی است تا همه بتوانند براساس آن حق، حقوق و نیازهایشان را احقاق و تامین کنند. این زیرساخت در زندگی اجتماعی قانون است و اگر قانون در یک اجتماع حاکم نباشد هر کسی ممکن است به حقوق دیگری تعدی کرده و قدرت قلدران، زورگویی و تفکر

محیطی قانونمند در فضای مجازی ایجاد کنند. بنابراین امید است که شورای عالی فضای مجازی که محوریت کار را برعهده دارد به سرعت به سمت قانونی کردن این سیاست ها حرکت کرده تا مصوبات و اقدامات کلان خوبی که در این شورا تا امروز مصوب شده و شبه قانون هستند، مسیر قانونی شدن را طی کنند چرا که در کشور تنها نهاد قانون گذار مجلس شورای اسلامی است و زمانی کشور به حکمرانی قانونمند در فضای مجازی می رسد که این دو نهاد سیاست گذار و قانون گذار همسو و همگرا برای قانونمندی فضای مجازی اقدام کنند و مسیر تبدیل سیاست به قانون را رفع و امکان بهره مندی حداکثری در این فضا با کمترین تهدید و آسیب فراهم شود.

»
در ایران
شورای عالی
فضای مجازی
مسئول
تصویب
سیاست های
کلان در این
فضاست که
این سیاست
های کلان
در نهایت در
مجلس شورای
اسلامی تبدیل
به قانون
می شوند

در ایران نیز شورای عالی فضای مجازی که با حکم مقام معظم رهبری برای ایجاد نقطه کانونی حکمرانی در فضای مجازی تاسیس شد، مسئول تصویب سیاست های کلان در این فضا شد تا این سیاست های کلان در مجلس شورای اسلامی تبدیل به قانون شوند، اما این مسیر کمتر توسط قانون گذاران مورد توجه قرار گرفت و با سیاست های کلان، فضای مجازی در کشور حکمرانی و اداره شده است در صورتی که سیاست ها باید تبدیل به قانون شوند تا قوه قضائیه و بخش های مختلف نظارتی و دادخواهی بتوانند به آنها مراجعه و در نهایت

که مردم در اخبار مشاهده می کنند کشورهای اروپایی، آمریکا و ... قوانین سختگیرانه ای برای حکمرانی در این فضا تنظیم و اجرا کردند. مشابه این اقدام، اتفاق اخیر در خصوص مدیر عامل پیام رسان تلگرام بود که نشاندهنده اقدام سختگیرانه اتحادیه اروپا بر مواضع قانونی شان است. این در حالی است که در این کشورها علاوه بر سکوها، صاحبان اثر نیز مسئول محتوای منتشر شده و تاثیر آن بر جامعه هستند. در واقع کشورهای بسیاری در دنیا قوانین متعدد و جزء به جزء که مرتباً از سوی نهادهای آنها برای اجرا کنترل و پیگیری می شود، وضع کرده و رفتاری شبیه فضای واقعی برای زیست در فضای مجازی دارند تا جایی که با شعارهای دموکراسی که غربی بر آن تاکید دارند اولین اقدام آنها برای مواجهه با این فضا، وضع قانون، اعمال و پیگیری مجذانه آن بوده است و این حکمرانی قانونمند توسط اتحادیه اروپا، آمریکا و سایر کشورها مستمر، روزانه و همسو با سیالیت این فضا در حال توسعه، تغییر و تحول است.

یادداشت مهمان / مهدی حاجی محمدی

ایجاد نگاه پیشینی در رسانه ها؛ لازمه حکمرانی قانونمند در فضای مجازی

یک پژوهشگر حوزه رسانه و فضای مجازی در یادداشتی نوشت: شورای عالی فضای مجازی به عنوان نقطه کانونی تصمیم گیری در حوزه فضای مجازی باید تدبیری بیاندیشد تا ظرفیت های رسانه های در ساختارهای موجود به شکل رسانه پیشینی قرار گیرند و مبتنی بر اهداف و آرمان های انقلاب به سمت تولید محتوا پیش روند.

در ایران، رسانه ها نگاه پسینی دارند

در فضای رسانه ای غرب این اتفاق متفاوت است و پیش از این که یک رویداد اتفاق بیفتد، در مرحله نخست رسانه اتفاق را در ذهن مخاطبان خود تصویر کرده و سپس اتفاق مورد نظر رسانه توسط مخاطب محقق می شود که این مسیر در فضای رسانه ای کشور دچار مشکل است و رسانه ما دارای ویژگی رسانه پسینی است. بر همین اساس است که ایران همواره در حوزه مستند پیشرفت های خوبی داشته چرا که مستند چیزی است که اتفاق افتاده و قرار است که سند آن ساخته شود که مشابه آن مستندهای دفاع مقدس

حال حاضر فضای رسانه ای کشور رویدادمحور بوده و در صورت وقوع یک اتفاق اقدام رسانه ای در این فضا آغاز می شود و یا به عبارتی سیستم رسانه ای کشور، سیستم پسینی است که این نگاه باعث شده تا روابط عمومی ها و مراکز اطلاع رسانی و رسانه ای کشور عملیات رسانه ای خود را پس از انجام یک رویداد شروع کرده و واکنش پسینی به موضوعات داشته باشند و این دیدگاه باعث شده تا رسانه ها در کشور در عقب هر رویداد و پس از وقوع بایستند.

مهدی حاجی محمدی پژوهشگر حوزه رسانه و فضای مجازی در یادداشتی درباره بیانات اخیر رهبر معظم انقلاب درباره لزوم حکمرانی قانونمند در فضای مجازی، معتقد است لازمه حکمرانی قوی برای فضای مجازی اصلاح نگاه به مفهوم رسانه و تغییر آن به نگاه پیشینی است و این مهم باید از اولین پله در ارتباط گیری با مخاطب در تلویزیون، رادیو و رسانه های نزدیک تر به مردم ایجاد شود. متن این یادداشت به شرح زیر است:

فهم دقیق سخنان مقام معظم رهبری درباره حکمرانی قانونمند در فضای مجازی نیاز به تحلیل کلان درباره فضای رسانه ای کشور دارد چرا که در

برای فضای مجازی اصلاح نگاه به مفهوم رسانه و تغییر آن به نگاه پیشینی است و این مهم باید از اولین پله درارتباط گیری با مخاطب در تلویزیون، رادیو و رسانه های نزدیک تر به مردم ایجاد شود و به پیوست آن برای فضای مجازی تاملاتی در حوزه های مختلف همچون هوش مصنوعی شکل بگیرد چرا که برای مدیریت این حوزه ها که مبتنی بر داده ها و محتواها است نیاز به تولید محتوا داریم و این درحالیست که امروز برای تولید محتوا در حوزه هوش مصنوعی و متاورس شاهد حرکت جدی نیستیم. بر همین اساس باید شورای عالی فضای مجازی به عنوان نقطه کانونی تصمیم گیری در این حوزه تیرری بیاندیشد تا ظرفیت های در ساختارهای موجود به شکل رسانه پیشینی قرار گیرند و مبتنی بر اهداف و آرمان های انقلاب به سمت تولید محتوا پیش روند و بتوان به یک حکمرانی قانونمند مبتنی بر قانون و آگاهی مردم، برسیم.

این تعریف عقب راندن سینما و نزول این جایگاه به توصیف وضع موجود است و در بهترین حالت ممکن، حفظ شرایط حال اتفاق می افتد و شاهد پیشرفتی از طریق این نوع رسانه ها در کشور نخواهیم بود. در حالی که در غرب شرایط متفاوت است و سینمای غرب در حال خلق ژانرهای جدید و ناظر به آینده همچون منجی، پیشرفت های تکنولوژیک، سفر به سیارات دیگر و... است و حتی تحولاتی همچون هوش مصنوعی و متاورس جزو محتواهای اصلی این رسانه ها است. از ویژگی این فضا می توان گفت که بعد از این که سینمای پیشینی، ذهنیت آینده را برای مخاطب می سازد فضای مجازی در امتداد آن، مسیر را پیش می برد و محتوای خرد و خلاصه شده نگاه پیشینی را تحویل مخاطب می دهد که با پازل سینما و رسانه همخوانی دارد و ذهن مخاطب تحت سیطره رسانه قرار می گیرد. آنچه که مسلم است اگر بخواهیم فضای رسانه ای و فضای مجازی را با حکمرانی تمدنی مدیریت کنیم، باید به صورت پیوسته در حوزه های کودک، نوجوان و... و با سیری مشخص این نگاه را در کنار هم در رسانه ها ایجاد کرده تا این فضا تکمیل شود بنابراین لازمه حکمرانی قوی

و شهدهاء را می توان نام برد. از طرفی زمانی که قرار است رسانه برای تصویرسازی آینده کار کند، ورود نکرده و در این حوزه ضعف داریم که به همین دلیل تاکنون هرگز برای تمدن نوین اسلامی محتوای مناسبی ساخته نشده است چرا که هیچ وقت نگاه رسانه ای کشور تصویر سازی از آینده نبوده است.

برای ایجاد حکمرانی، اولین اقدام، نگاه به رسانه و تغییر دیدگاه این سیستم به پیشینی است

بنابراین اگر قرار باشد حکمرانی جدی در فضای مجازی ایجاد کنیم اولین اقدام نگاه به رسانه و تغییر دیدگاه این سیستم به پیشینی است یعنی باید بپذیریم برای رویدادهایی که در آینده قرار است به وقوع بپیوندد در فضای رسانه و فضای مجازی، تولید محتوا کنیم و با همین دیدگاه است که غرب فرهنگ ها و خرده فرهنگ ها را در دل رسانه متحول کرده و در حال از بین بردن آنهاست که متأسفانه ایران در این حوزه عقب است.

به طور مثال با بررسی فضای سینما در کشور مشاهده می کنید که سینمای ایران نیز پسینی است و شعار و شاه بیت این فضا این است که آینه تمام قد وضع وجود باشد درحالی که

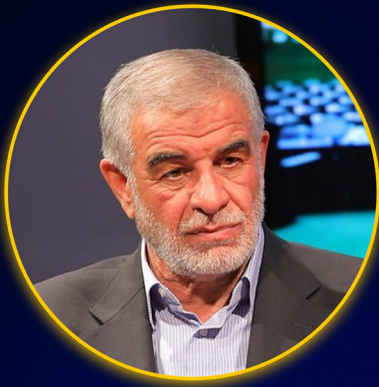

زمام کار را به دست بگیرید

در فضای مجازی باید حکمرانی قانونمند وجود داشته باشد. رها و ول بودن فضای مجازی ناشی از نبود حکمرانی قانونمند است و اگر در این زمینه خلأ قانونی دارید، قانون مورد نیاز را ایجاد کنید و بر اساس آن زمام کار را به دست بگیرید.

قانون گذاری و حکمرانی در فضای مجازی

” نمایندگان مجلس شورای اسلامی معتقدند که برای ایجاد حکمرانی قانونمند در فضای مجازی باید یکسری قوانین موضوعه که مبتنی بر سیاست های کلان مصوب شورای عالی فضای مجازی است، تصویب شود تا مسیر حکمرانی قانونمند در فضای مجازی هموار شود.“

رئیس کمیسیون شوراها
و امور داخلی مجلس

مجلس آماده کمک به دولت برای رفع خلاء های قانونی است.

سخنگوی هیئت رئیسه مجلس

دولت، مجلس و شورای عالی فضای مجازی زمینه حکمرانی قانونمند را با همکاری هم فراهم کنند.

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس

آماده همکاری با دولت برای قانون گذاری به منظور ایجاد حکمرانی فضای مجازی هستیم.